

Odnos osobina mračne trijade i reproduktivnih strategija

Gelenčir, Martina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:560187>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Odsjek za psihologiju

**ODNOS OSOBINA MRAČNE TRIJADE I REPRODUKTIVNIH
STRATEGIJA**

Diplomski rad

Martina Gelenčir

Mentor: doc. dr. sc. Irena Pavela Banai

Osijek, 2023.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Odsjek za psihologiju

Diplomski studij psihologije

Martina Gelenčir

**ODNOS OSOBINA MRAČNE TRIJADE I REPRODUKTIVNIH
STRATEGIJA**

Diplomski rad

Društvene znanosti, polje psihologija, grana opća psihologija

Mentor: doc. dr. sc. Irena Pavela Banai

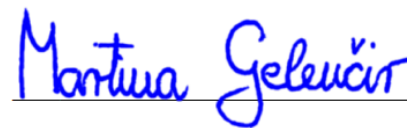
Osijek, 2023.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napisala te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s navođenjem izvora odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasna da Filozofski fakultet u Osijeku trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku, 22.9.2023.

Martina Gelnčir, 0122227283

Sadržaj

1. Uvod.....	1
1.2. Osobine ličnosti mračne trijade	1
1.3. Makijavelizam	1
1.4. Narcizam.....	2
1.5. Psihopatija	3
1.6. Socioseksualna orijentacija.....	3
1.7. Odnos reproduktivnih strategija i osobina ličnosti mračne trijade	5
1.8. Osobine ličnosti mračne trijade i preferencije vrste veza	7
1.9. Osobine ličnosti mračne trijade, reproduktivne strategije i spolne razlike.....	8
2. Metoda	8
2.1. Cilj istraživanja.....	8
2.2. Problemi.....	8
2.3. Hipoteze.....	9
2.4. Sudionici	9
2.5. Instrumenti.....	10
2.6. Postupak.....	11
3. Rezultati	12
3.1. Testiranje preduvjeta za provođenje statističkih postupaka	12
3.2. Povezanost osobina ličnosti mračne trijade i socioseksualnosti.....	13
3.3. Povezanost osobina ličnosti mračne trijade i preferencije različitih vrsta veza	14
3.4. Provjera medijacijskog učinka osobina ličnosti mračne trijade u međuodnosu spola i preferencije različitih vrsta veza	17
4. Rasprava.....	21
4.1. Implikacije, ograničenja i smjernice za buduća istraživanja	26
5. Zaključak.....	27
Literatura	29
Prilozi	37

Odnos osobina mračne trijade i reproduktivnih strategija

Malo je istraživanja analiziralo odnos između mračne trijade i reproduktivnih strategija uzimajući u obzir preferencije specifičnih vrsta veza. Stoga je cilj ovog istraživanja bio ispitati odnos makijavelizma, narcizma i psihopatije, te reproduktivnih strategija i preferencije određenih vrsta veza kod muškaraca i žena. Istraživanje je provedeno online putem na uzorku od 387 sudionika koji su ispunili Upitnik sociodemografskih podataka, Kratki upitnik mračne trijade i Upitnik socioseksualne orijentacije. Također, sudionici su obavljali zadatak raspodjele budžeta s ciljem ispitivanja preferencije određenih vrsta veza. Dobiveni rezultati ukazuju kako postoji pozitivna povezanost između osobina ličnosti mračne trijade i sklonosti kratkoročnoj reproduktivnoj strategiji. Nadalje, rezultati korelacijske analize pokazali su kako žene visoko na dimenziji makijavelizma i psihopatije, kao i muškarci visoko na dimenziji psihopatije i narcizma, više preferiraju seks za jednu noć, povremeno viđanje i prijatelji s povlasticama. Muškarci visoko na dimenziji narcizma više preferiraju kratkoročne veze povremeno viđanje i seks za jednu noć. Konačno, medijacijskom je analizom utvrđeno kako je psihopatija medijator odnosa spola i preferencije povremenog viđanja te djelomični medijator odnosa spola i preferencije seksa za jednu noć. Pronađen je djelomični medijacijski učinak makijavelizma na odnos spola i preferencije veze prijatelji s povlasticama. Rezultati su pokazali da i psihopatija, i makijavelizam posreduju u odnosu spola i preferencije ozbiljne romantične veze. Ovo istraživanje produbilo je spoznaje o složenim interakcijama između mračnih osobina ličnosti i reproduktivnih strategija. Potrebna su daljnja istraživanja kako bi se nalazi mogli generalizirati, tako doprinoseći postojećim znanjima o mehanizmima u podlozi odabira i zadržavanja partnera.

Ključne riječi: makijavelizam, narcizam, psihopatija, kratkoročne reproduktivne strategije, preferencije veze

The relationship between Dark triad and reproductive strategies

Few studies have analyzed the relationship between the Dark Triad and reproductive strategies, considering preferences for specific types of relationships. Therefore, the aim of this research was to investigate the relationship between Machiavellianism, narcissism, and psychopathy, as well as reproductive strategies and preferences for certain types of relationships in men and women. The research was conducted online on a sample of 387 participants who filled out Questionnaire of socio-demographic data, Short Dark Triad, and Revised Sociosexual Orientation Inventory. Also, the participants performed budget allocation task with the aim of examining the preference of certain types of relationships. The obtained results indicate that there is a positive correlation between the Dark Triad and a short-term reproductive strategy. Furthermore, the results of the correlation analysis showed that women high in Machiavellianism and psychopathy, as well as men high in psychopathy and narcissism, prefer short-term relationships (one-night stand, booty-call and friends-with-benefits). Men high in narcissism prefer short-term relationships (booty-call and one-night stand). Finally, the mediation analysis showed that psychopathy mediates the sex difference in preferences for booty-call relationship, and partially mediates sex difference in preference for one-night stands. In addition, a Machiavellianism partially mediates sex difference in preference for friends-with-benefits relationship. The results showed that both psychopathy and Machiavellianism partially mediate sex difference in preference for serious romantic relationship. This research has deepened the understanding of the complex interactions between dark personality traits and reproductive strategies. Further research is needed to generalize the findings, thus contributing to existing knowledge regarding the mechanisms underlying partner selection and retention.

Keywords: Machiavellianism, narcissism, psychopathy, short-term mating strategies, relationship preference

1. Uvod

1.2. Osobine ličnosti mračne trijade

Mračna trijada ličnosti koncept je koji su definirali Paulhus i Williams (2002) kako bi opisali određene patološke osobine ličnosti koje se javljaju u normalnom rasponu funkcioniranja, odnosno na subkliničkoj razini (Furnham i sur., 2013). Sam koncept obuhvaća tri osobine ličnosti: makijavelizam, narcizam i psihopatiju. Osobine ličnosti mračne trijade konceptualno su zasebne varijable, no empirijski se preklapaju te dijele nekoliko zajedničkih karakteristika (Paulhus, 2014). Obilježava ih emocionalna hladnoća, agresivnost, dvoličnost i manjak empatije. Navedene osobine odraz su socijalno zlonamjerne ličnosti sklone manipuliranju i obmanjivanju drugih (Furnham i sur., 2013). Postoje konzistentni nalazi o izraženijim osobinama ličnosti mračne trijade kod muškaraca, a posebno psihopatije (Jonason i sur., 2012). U nastavku je pobliže opisana svaka od spomenutih osobina.

1.3. Makijavelizam

Konstrukt makijavelizam etiološki se izdvaja od ostale dvije osobine ličnosti mračne trijade koje su proizašle iz kliničke prakse. Christie i Geis (1970; prema O'Boyle, 2013) razvili su instrument Mach IV za mjerenje osobine nazvane prema autoru djela u kojem je iznesen niz tvrdnji kojima se opravdava upotreba manipulacije, obmane i laskanja u cilju očuvanja moći i vlasti. Istaknuli su kako postoje mjerljive individualne razlike u sklonosti slaganja s Machiavellijevim izjavama (Jones i Paulhus, 2009) i zaključili da se osobe, koje se slažu s većim brojem tvrdnji u upitniku, na sličan način ponašaju i u stvarnom životu (Christie i Geis, 1970; prema O'Boyle, 2013).

Makijavelizam karakterizira vjerovanje kako je manipulacija učinkovita strategija u interakciji s drugima, zatim ciničan pogled na ljudsku prirodu i vjerovanje da cilj opravdava sredstvo (O'Boyle i sur., 2011). Christie i Geis (1970) istaknuli su kako je makijavelizam povezan s pragmatičnim i nemoralnim mišljenjem, dugoročnim i strateškim planiranjem koje vodi ka ostvarivanju vlastitih ciljeva, zatim izrabljivanjem i obmanjivanjem drugih te općenito motiviranošću novcem, uspjehom i moći. Istraživanja su pokazala kako pojedinci koji postižu visoke rezultate na mjerama makijavelizma, u usporedbi s pojedincima koje postižu niže rezultate, u većoj mjeri donose etički upitne i nemoralne odluke (Rauthmann i Will, 2011), no izbjegavaju upuštati se u antisocijalna ponašanja (Jones i Mueller, 2021). Zbog toga ih češće drugi smatraju iritantnima nego opasnima (Jones i Paulhus, 2009). Osim toga, smatraju se vještim manipulatorima, no pokazalo se kako precjenjuju vlastitu emocionalnu inteligenciju (Dahling i sur., 2009). Zbog niže emocionalne inteligencije u većoj mjeri doživljavaju stres u

interpersonalnim odnosima, što dovodi do niže kvalitete odnosa s drugima (Ali i sur., 2009). Zaključno, osobe visoko na dimenziji makijavelizma sklone su laganju i varanju (Jonason i sur., 2014). Manipuliraju i nerijetko iskorištavaju druge ljude kako bi ostvarili vlastite ciljeve i interese, pri čemu zanemaruju tuđe potrebe zbog nedostatka empatije (Jones i Paulhus, 2009).

1.4.Narcizam

U kliničkoj praksi ekstremni oblik samouzdanja jedan je od simptoma narcisoidnog poremećaja ličnosti definiranog u DSM-u (Dijagnostičkom i statističkom priručniku za duševne poremećaje). Primijećeno je kako se narcizam pojavljuje i na subkliničkoj razini (O'Boyle i sur., 2011). Prvi instrument namijenjen procjeni konstrukta subkliničkog narcizma stvorili su Raskin i Hall (1979) te ga nazvali Inventar narcističke ličnosti (engl. *Narcissistic Personality Inventory*).

Četiri osnovne značajke subkliničkog narcizma su: osjećaj grandioznosti, superiornosti, dominantnosti i privilegiranosti (Paulhus i Williams, 2002). Istraživanja su pokazala kako pojedinci visoko na dimenziji narcizma preuveličavaju vlastitu vrijednost i postignuća te su iznimno osjetljivi na kritiziranje (O'Boyle i sur., 2011). Osim toga, za narcizam je karakteristična taština i arogantnost (Buffardi i Campbell, 2008) te impulzivnost (Jonason i Tost, 2010). Osobe visoko na dimenziji narcizma smatraju da su iznadprosječno emocionalno inteligentne (Petrides i sur., 2011), no istraživanja su pokazala kako imaju teškoća s identificiranjem emocija te ograničenu afektivnu komponentu empatije (Jonason i Krause, 2013). Iako se odlično snalaze u kratkotrajnim međuljudskim odnosima (Paulhus, 2014), istraživanja upućuju da drugim ljudima narcisoidne osobe nerijetko izgledaju arogantno zbog čega ih općenito smatraju nesimpatičnima (Buffardi i Campbell, 2008). Ipak, u usporedbi s makijavelizmom i psihopatijom, pojedince kod kojih je izražen narcizam drugi su percipirali ugodnijima zbog čega je narcizam proglašen najprivlačnijom mračnom osobinom ličnosti (Rauthmann i Kolar, 2013). Također, rezultati istraživanja pokazali su kako je narcizam povezan sa sklonosti traženja uzbuđenja (Mitov i sur., 2016), ekstroverzijom, a ponajviše facetom pozitivne emocije (Stead i sur., 2012) te sklonosti manipuliranja drugima (Paulhus i Williams, 2002). Osim toga, uz narcizam se vežu i pozitivni ishodi poput većeg samopoštovanja (Hill i Lapsley, 2011), stvaranja boljeg prvog dojma o sebi i višeg društvenog statusa (Campbell i sur., 2011).

1.5.Psihopatija

Konstrukt subkliničke psihopatije proizašao je iz kliničke prakse, odnosno antisocijalnog poremećaja ličnosti opisanog u DSM-u (O'Boyle i sur., 2001). Koncept osobine ličnosti psihopatije prvi su put predložili Ray i Ray (1982), no nastao je nekoliko godina kasnije kada je Hare (1985) konstruirao i validirao upitnik pod nazivom Skala samoprocjene psihopatije (engl. *Self reported psychopathy*). Uspoređujući psihopatiju s ostale dvije osobine ličnosti mračne trijade, samo je ona prediktor antisocijalnog ponašanja, stoga je opravdano prozvana najpodmuklijom (Paulhus i Williams, 2002).

Psihopatiju karakterizira impulzivnost (Furnham i sur., 2013), manipulativnost (Ali i sur., 2009), niska razina empatije, agresivnost te deficiti u kontroli vlastitog ponašanja (Paulhus i Williams, 2002). Također, za psihopatiju je karakteristično manje doživljavanje emocije straha u opasnim situacijama te iz tog razloga pojedinci s izraženom psihopatijom postižu niže rezultate na procjenama anksioznosti (Neumann i sur., 2013). O'Boyle i suradnici (2011) istaknuli su kako je psihopatija povezana s nizom socijalno nepoželjnih i neprihvatljivih ponašanja. Primjerice, istraživanja su pokazala kako pojedinci s izraženom psihopatijom često iskazuju destruktivna i autodestruktivna ponašanja (Neumann i Hare, 2008), koriste se različitim izrabljivačkim strategijama (Jonason i sur., 2009) i češće varaju na ispitima (Coyne i Thomas, 2008). Također, istraživanja pokazuju da pojedinci s izraženom psihopatijom u kratkim društvenim interakcijama ostavljaju negativan dojam o sebi (Rauthmann, 2012) i općenito imaju poteškoće s identifikacijom emocija (Jonason i Krause, 2013). Motivira ih zadovoljenje isključivo vlastitih potreba i interesa (Paulhus i Williams, 2002), a pri tome se nerijetko koriste različitim metodama zastrašivanja i obmane kako bi dobili što žele (Nathanson i sur., 2006). S druge strane, pojedinci visoko na dimenziji psihopatije, u odnosu na one koji nemaju izraženu psihopatiju, doživljavaju niže razine anksioznosti i imaju pozitivniju sliku o sebi (Taylor i Armor, 1996). Nadalje, pokazalo se da su skloni upuštanju u različita rizična ponašanja poput zlouporabe psihoaktivnih supstanci (Nathanson i sur., 2006), ali i seksualno rizična ponašanja (Hare, 1999). Općenito, osobine ličnosti mračne trijade povezane su s većim brojem seksualnih partnera (Pilch i Smolorz, 2019) i sklonosti iskorištavanja prijateljskih odnosa u svrhu zadovoljenja seksualnih potreba (Jonason i Schmitt, 2012).

1.6.Socioseksualna orijentacija

Kinsey i suradnici (1948) prilikom proučavanja normi različitih seksualnih ponašanja, stavova i preferencija zaključili su da postoji relativno velika varijabilnost u socioseksualnom ponašanju i stavovima. Potaknuti njihovim nalazima, Gangestad i Simpson (1990) proveli su

istraživanje kojim su potvrdili jedinstvenu dimenziju socioseksualne orijentacije, osobine ličnosti koja se odnosi na važnu odrednicu seksualnog ponašanja ljudi. Riječ je o spremnosti stupanja u seksualne odnose bez prethodnog stvaranja emocionalne povezanosti, predanosti i bliskosti s drugom osobom (Snyder i sur., 1986; prema Kardum i sur., 2006). Pojedinci kojima je za ulazak u seksualni odnos potrebno relativno više vremena, bliskosti, vezanosti i predanosti u vezi označavaju se kao socioseksualno restriktivne osobe. Suprotno tome, pojedinci koji zahtijevaju manje vremena, bliskosti i vezanosti za ulazak u seksualne odnose s drugima označuju se kao socioseksualno nerestriktivne osobe (Kardum i sur., 2006).

Istaknuti autori u području istraživanja reproduktivnih strategija, Schmitt i Buss (2000), tvrde kako individualne razlike u seksualnosti imaju važnu ulogu u evolucijskim objašnjenjima teorije ličnosti. Naime, one zbog svoje povezanosti s razmnožavanjem utječu na oblikovanje adaptivnih mehanizama nastalih za rješavanje različitih problema koji su vezani uz odabir i zadržavanje partnera, stoga je logično zaključiti kako spolne razlike u socioseksualnosti proizlaze iz selekcijskih pritisaka (Trivers, 1972; prema Buss, 2006). Buss i Schmitt (1993) zaključili su kako muškarci, u usporedbi sa ženama, imaju manju minimalnu količinu ulaganja u potomstvo uz veći potencijalni maksimalni reproduktivni uspjeh. Posljedično, muškarci pokazuju veću sklonost stupanja u seksualne odnose bez stvaranja emocionalne povezanosti, dok žene zahtijevaju više vremena, bliskosti i vezanosti za stupanje u spolni odnos. Navedene spolne razlike manifestiraju se kao kratkoročna (izraženija kod muškaraca) i dugoročna reproduktivna strategija (izraženija kod žena) (Buss i Schmitt, 1993). Istraživanja su potvrdila kako je ipak unutar spolni varijabilitet veći od varijabiliteta između muškaraca i žena (Snyder i sur., 1986).

Simpson i Gangestad (1991) zaključili su kako su pojedinci nerestriktivne socioseksualnosti u većoj mjeri izvještavali o većem broju seksualnih partnera, imali veći broj usputnih odnosa, češće maštali o upuštanju u seksualni odnos s osobom s kojom nisu u vezi te općenito imali opuštenije stavove o seksualnim odnosima bez prethodnog emocionalnog vezivanja. Također, istraživanja su pokazala kako su nerestriktivni pojedinci spremniji ulaziti u seksualni odnos tijekom istog razdoblja s više od jednog partnera (Seal i sur., 1994) i manje vremena provode u vezi prije iniciranja prvog seksualnog odnosa s partnerom (Simpson i Gangestad, 1991). Također, socioseksualno nerestriktivne osobe, u usporedbi s restriktivnima, izvještavaju o manjem stupnju predanosti, ljubavi, ulaganja i ovisnosti o partneru (Simpson i Gangestad, 1991) te češće seksualno varaju partnera (Mattingly i sur., 2011).

Veliki broj istraživanja upućuje na konzistentne nalaze povezanosti socioseksualnosti i drugih osobina ličnosti (Kardum i sur., 2006). Primjerice, pronađena je povezanost nerestriktivne socioseksualne orijentacije i ekstroverzije (Sredić, 2022), pri čemu navedeno osobito vrijedi za bihevioralni aspekt socioseksualnosti kod muškaraca (Schmitt i Buss, 1993). Osim toga, viši rezultat na upitniku socioseksualne orijentacije povezan je s impulzivnosti (Cross, 2010) i u skladu s tim, povezan je i s nižom inhibitornom kontrolom kod oba spola (Simpson i Gangestad, 1991). Pronađena je negativna povezanost između socioseksualne orijentacije i osobina ličnosti ugodnosti i savjesnosti (Reise i Wright, 1996). Također, Reise i Wright (1996) ustanovili su kako je regulacija impulsa značajno niža kod nerestriktivnih muškaraca.

1.7.Odnos reproduktivnih strategija i osobina ličnosti mračne trijade

Iako je koncept mračne trijade obično opisivane kao isključivo patološki skup osobina ličnosti, noviji dokazi daju naslutiti kako osobine ličnosti mračne trijade sadržavaju i adaptivnu komponentu u određenim domenama (Moore i sur., 2020). Jedno od objašnjenja razvoja i općenito postojanja individualnih razlika u osobinama ličnosti mračne trijade ponudio je Rushton (1985) unutar teorijskog okvira koji je nazvao teorija životnih puteva. Prema toj teoriji, postoji kontinuum reproduktivnih strategija kojima se ljudi koriste. Jedan pol kontinuuma odnosi se na “ stvaranje velikog broja potomaka uz ulaganje minimalne količine energije u njih“, dok se drugi odnosi na „stvaranje vrlo malog broja potomaka uz ulaganje velike količine energije u njih“ (Rushton, 1985). Iz toga proizlazi kako se kratkoročne reproduktivne strategije smatraju adaptivnim u određenim uvjetima jer dovode do većeg broja i/ili veće genske varijabilnosti potomaka (Buss i Schmitt, 2019). Ishodi povezani sa seksualnim ponašanjem i stavovima često su povezani sa strategijom životnog puta. Brze strategije povezane su s većim brojem seksualnih partnera i općenito popustljivijim stavovima prema usputnim seksualnim odnosima (McDonald i sur., 2012). Osim toga, Rushton (1985; prema Figueredo i sur., 2006) navodi kako je odabir reproduktivne strategije posljedica izloženosti određenoj socijalnoj i fizičkoj okolini u ranom djetinjstvu.

Vodeći se time, pokazalo se da su antisocijalno ponašanje (Jonason i sur., 2010), agresivnost (Pailing i sur., 2014) i nerestriktivni socioseksualni stavovi (Jonason i sur., 2009) povezani s osobinama ličnosti mračne trijade. Navedeni nalazi idu u prilog teoriji kako osobine ličnosti mračne trijade reflektiraju brze strategije (Jonason i sur., 2009; 2010; Jonason i Tost, 2010; Mealey, 1995). Dakle, iako su ishodi povezani s brzim strategijama socijalno nepoželjna pojava, prema teoriji životnih puteva ti ishodi predstavljaju strateški odgovor na uvjete u

okolini. Zbog toga se može reći kako su ponašanja povezana s brzim životnim strategijama adaptivna za neke pojedince (McDonald i sur., 2012). Navedenu teoriju podržavaju različita istraživanja koja sustavno pokazuju da postoji pozitivna povezanost osobina ličnosti mračne trijade i kratkoročnog reproduktivnog uspjeha (Jonason i sur., 2011; 2009; Moore i sur., 2020). Također, u prilog teoriji životnih puteva kao objašnjenju razvoja osobina ličnosti mračne trijade ide činjenica kako kratkoročne reproduktivne strategije podržavaju sklonost korištenja izrabljivačkih strategija u svrhu stjecanja trenutno reproduktivno relevantnih koristi u teškoj i nepredvidivoj životnoj okolini (Ellis i sur., 2009). Ta činjenica posebno se odnosi na značajnu okolinsku komponentu za razvoj makijavelizma, odnosno nalaz da rano iskustvo može utjecati na izraženost navedene osobine ličnosti kod neke osobe (Furnham i sur., 2013). Jonason i suradnici (2010) objašnjavaju kako pojedinci s izraženim osobinama ličnosti mračne trijade u većoj mjeri koriste kratkoročne reproduktivne strategije jer im donose zadovoljenje potreba, a bez ulaganja resursa u dugoročnu vezu.

Unatoč opisanim nalazima, niz drugih istraživanja nije pokazao jasnu vezu između pojedinih osobina ličnosti mračne trijade i sklonosti korištenja kratkoročnih ili dugoročnih reproduktivnih strategija. Primjerice, pronađena je povezanost makijavelizma i brze životne strategije (McDonald i sur., 2012; Figueredo i sur., 2005). No, moguće je da pojedinci visoko na dimenziji makijavelizma koriste obje strategije ovisno o specifičnim situacijskim uvjetima (Davis i sur., 2019). Karakteristike poput manjka moralnosti i manipulativnost upućuju na brzu strategiju, dok osobine poput strateškog planiranja i pažljivog upravljanja reputacijom upućuju na sporu životnu strategiju. Davis i suradnici (2019) zaključili su kako je moguće da osobe s izraženim makijavelizmom mogu koristiti i kombinaciju brzih i sporih strategija. Nadalje, karakteristike narcizma poput traženja uzbuđenja i impulzivnosti te ostavljanja dobrog prvog dojma idu u prilog korištenja brzih strategija (Davis i sur., 2019). Holtzman i Strube (2011) pri tome navode kako narcizam olakšava korištenje kratkoročnih reproduktivnih strategija zbog pretjerane samouvjerenosti, posebno za muškarce. S druge strane, Horsten i suradnici (2022) nisu pronašli značajnu povezanost narcizma i brzih strategija. Konačno, u velikom je broju istraživanja pronađena povezanost između psihopatije i brzih životnih strategija (Davis i sur., 2019). Psihopatija je povezana s većim brojem kratkoročnih seksualnih partnera (Book i sur., 2016; Koladich i Atkinson, 2016; Jonason i sur., 2012) te sniženom samokontrolom i sposobnosti razmišljanja o posljedicama svojih djela (Jonason i Tost, 2010). Davis i suradnici (2019) naglašavaju da je najveća povezanost brzih životnih strategija pronađena upravo sa psihopatijom.

1.8. Osobine ličnosti mračne trijade i preferencije vrste veza

U kontekstu reproduktivnih i životnih strategija, pojedinci mogu pokazivati sklonost različitim vrstama veza. Primjerice, u kratkoročne veze bi spadali seks za jednu noć, povremeno viđanje i prijatelji s povlasticama. Dok seks za jednu noć podrazumijeva isključivo jedan susret s partnerom u kojemu dolazi do seksualnog odnosa, prijatelji s povlasticama naziv je odnosa u kojemu partneri prakticiraju seksualne odnose, ali ne definiraju ga kao romantičan, nego kao prijateljski. Povremeno viđanje definira se kao odnos u kojem postoji direktno ili indirektno pozivanje ili poticanje na seksualni odnos između partnera koji nisu ni u prijateljskom ni u romantičnom odnosu. S druge strane, pod dugoročnom vezom smatra se ozbiljna, monogamna romantična veza, u kojoj postoji obostrana predanost partnera koji prakticiraju seksualne odnose isključivo s jednim partnerom.

Malo se istraživanja provelo u svrhu proučavanja preferencije vrste veze u kontekstu osobina ličnosti mračne trijade, a malobrojni nalazi su nekonzistentni. Primjerice, u istraživanju Koladich i Atkinson (2016) pronađena je pozitivna povezanost između makijavelizma i svih vrsta kratkoročnih veza, a negativna povezanost sa sklonošću ulaska u dugoročne veze. Takav nalaz u skladu je s njihovom manipulativnom prirodom (Koladich i Atkinson, 2016). No, Jonason i suradnici (2012; 2010) nisu pronašli tu povezanost nakon što su izuzeli zajednički varijabilitet s ostale dvije osobine ličnosti mračne trijade. Nadalje, utvrđena je pozitivna povezanost između narcizma i sklonosti ulaska u kratkoročne veze: seks za jednu noć i prijatelji s povlasticama (Jonason i sur., 2012; Koladich i Atkinson, 2016) te povremenim viđanjem (Koladich i Atkinson, 2016), a negativna s dugoročnim vezama (Jonason i sur., 2012). Pretpostavlja se kako, s obzirom na činjenicu da narcizam karakterizira egoizam, ponos i grandioznost, takvi pojedinci smatraju da imaju pravo i mogućnost ulaziti u različite vrste veza (Koladich i Atkinson, 2016). Konačno, najkonzistentniji nalazi pronađeni su za osobinu ličnosti psihopatija. Nalazi različitih istraživanja potvrdili su pozitivnu povezanost između psihopatije i sklonosti ulaska u kratkoročne veze: povremeno viđanje (Jonason i sur., 2012; Koladich i Atkinson, 2016), seks za jednu noć i prijatelji s povlasticama (Koladich i Atkinson, 2016). Ista su istraživanja potvrdila negativnu povezanost između sklonosti ulaska u dugoročne romantične veze i psihopatije (Jonason i sur., 2012; Koladich i Atkinson, 2016). Čini se kako pojedinci visoko na dimenziji psihopatije prijateljske odnose pokušavaju iskoristiti u seksualne svrhe (Koladich i Atkinson, 2016). Takvi nalazi su očekivani s obzirom na antisocijalnu i impulzivnu prirodu pojedinaca s izraženom psihopatijom.

1.9. Osobine ličnosti mračne trijade, reproduktivne strategije i spolne razlike

U okviru evolucijske psihologije relativno je puno istraživanja bilo posvećeno spolnim razlikama u reproduktivnim strategijama (Jonason i sur., 2012). Teorija koja objašnjava postojanje tih razlika je teorija roditeljskog ulaganja (Trivers, 1972; prema Buss, 2006). Prema njoj muškarci i žene razvili su različite psihološke mehanizme zbog različitih ponavljajućih selekcijskih pritisaka povezanih s reprodukcijom i brige za potomstvo (Buss, 2006). Posljedično, muškarci su spremniji ulaziti u kratkoročne veze jer u takvim vezama manje moraju ulagati u potomstvo, nego u dugoročnim romantičnim vezama gdje bi, kao i žene, bili primorani ulagati više resursa u potomstvo (Jonason i sur., 2012; Clarck i Hatfield, 1989). Nadalje, kao što muškarci sustavno pokazuju veću spremnost ulaska u kratkoročne veze od žena, tako i sustavno postižu više rezultate na svim dimenzijama mračnih osobina ličnosti (Jonason i sur., 2009; 2011). Jonason je sa suradnicima (2009; 2012) istražio i povezanost između izraženosti osobina ličnosti mračne trijade muškaraca i kratkoročnih reproduktivnih strategija te preferencija kratkoročnih vrsta veza. Dobiveni rezultati pokazuju da su navedene osobine općenito pozitivno povezane s preferencijom kratkoročnih veza i ukazuju na određene medijacijske učinke osobina ličnosti mračne trijade na povezanost između spola i preferencije veza (Jonason i sur., 2012). Autori su zaključili da osobine ličnosti mračne trijade doprinose i olakšavaju usvajanje specifičnih reproduktivnih strategija pri čemu su usklađene s individualnim osobinama ličnosti i okruženja u kojem se osoba nalazi (Jonason i sur., 2012).

S obzirom na opisane nekonzistentne nalaze međuodnosa osobina ličnosti mračne trijade te reproduktivnih strategija i preferencije veza, u ovom istraživanju provjerit će se odnosi spomenutih varijabli. Također, poseban naglasak stavit će se na provjeru medijacijskog učinka osobina ličnosti mračne trijade na povezanost preferencije veze i spola. Stoga trenutno istraživanje daje doprinos u kontekstu potrebnih replikacija na drugim uzorcima te u kontekstu proširenja spoznaja u vidu medijacijskih učinaka osobina ličnosti u ovom području.

2. Metoda

2.1. Cilj istraživanja

Cilj je ovoga istraživanja ispitati odnos osobina ličnosti mračne trijade, reproduktivnih strategija i preferencija određenih vrsta veza kod muškaraca i žena.

2.2. Problemi

P1: Ispitati odnos između osobina ličnosti mračne trijade (makijavelizam, narcizam i psihopatija) i sklonosti kratkoročnoj reproduktivnoj strategiji.

P2: Ispitati odnos pojedinih osobina ličnosti mračne trijade (makijavelizam, narcizam i psihopatija) i preferencije različitih vrsta veza (seks za jednu noć, povremeno viđanje, prijatelji s povlasticama i ozbiljna romantična veza).

P3: Ispitati jesu li osobine ličnosti mračne trijade (narcizam i psihopatija) medijatori odnosa spola i preferencije različitih vrsta veza (seks za jednu noć, povremeno viđanje, prijatelji s povlasticama i ozbiljna romantična veza).

2.3.Hipoteze

H1: Na temelju prethodnih istraživanja može se pretpostaviti pozitivna povezanost između osobina ličnosti mračne trijade (makijavelizam, narcizam i psihopatija) i sklonosti kratkoročnoj reproduktivnoj strategiji.

H2: Osobine ličnosti mračne trijade (makijavelizam, narcizam i psihopatija) bit će pozitivno povezane s preferencijom kratkoročnih veza (seks za jednu noć, povremeno viđanje i prijatelji s povlasticama), a negativno sa sklonošću ulaska u dugoročne romantične veze.

H3: Na temelju prethodnih istraživanja, pretpostavlja se da će psihopatija i narcizam biti medijatori odnosa spola i preferencije određenih kratkoročnih odnosa (povremenog viđanja i seksa za jednu noć). Pri tome, očekuje se da će muškarci s izraženijim navedenim osobinama ličnosti u većoj mjeri preferirati kratkoročne odnose u usporedbi sa ženama.

2.4.Sudionici

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 417 sudionika. Rezultati dijela sudionika izbačeni su zbog neispravno ispunjenog zadatka raspodjele budžeta ($n = 10$) te rezultata koji su smatrani ekstremnim vrijednostima (detalji u poglavlju 3.1. Testiranje preduvjeta za provođenje statističkih postupaka) ($n = 20$). Stoga je konačni uzorak ovog istraživanja činilo 387 sudionika, od kojih je bilo 225 žena (58.1%) i 162 muškarca (41.9%) u rasponu dobi od 18 do 65 godina ($M = 30.64$, $SD = 11.69$). U uzorku je bilo najviše heteroseksualnih sudionika (89.9%), dok je podjednako bilo biseksualnih (4.4%) i homoseksualnih sudionika (3.1%). Samo se neznatan dio sudionika nije izjasnio po pitanju seksualne orijentacije (2.6%). Zatim, dio sudionika izvijestio je kako se nalazi u braku/civilnom partnerstvu (29.5%), dok je dio njih izvijestilo kako nisu u vezi (25.8%). Ipak, najviše sudionika ovog istraživanja nalazilo se u vezi (43.2%), a najmanje je bilo razvedenih sudionika (1%) i onih koji su udovci/ice (0.5%).

2.5. Instrumenti

U svrhu prikupljanja podataka ovog istraživanja korišteni su: *Upitnik sociodemografskih podataka*, *Kratki upitnik mračne trijade* i *Upitnik socioseksualne orijentacije* te *zadatak raspodjele budžeta*.

Upitnik sociodemografskih podataka. Upitnik sociodemografskih podataka konstruiran je za potrebe ovog istraživanja. Njime su prikupljeni podaci o dobi i spolu te podaci o seksualnoj orijentaciji sudionika istraživanja (heteroseksualan/na, biseksualan/na, homoseksualan/na ili drugo) i statusu romantičnog odnosa (samac, u vezi, u braku/civilnom partnerstvu, udovac/ica, razveden/a).

Kratki upitnik mračne trijade. Za ispitivanje osobina ličnosti mračne trijade (makijavelizma, narcizma i psihopatije) koristio se *Kratki upitnik mračne trijade* (*engl. Short Dark Triad; SD3*; Jones i Paulhus, 2014). Upitnik se sastoji od ukupno 27 čestica koje su pravilno raspoređene u tri subskale upitnika. Zadatak sudionika je označiti stupanj slaganja s tvrdnjama svake čestice upitnika koristeći se skalom odgovora Likertovog tipa od pet stupnjeva, pri čemu 1 označava "uopće se ne slažem", a 5 "u potpunosti se slažem". Primjeri čestica koje se nalaze u upitniku su: „*Nije pametno otkrivati svoje tajne.*“ za subskalu makijavelizam, zatim „*Ljudi me vide kao rođenog vođu.*“ za subskalu narcizam te „*Volim se osvećivati autoritetima.*“ za subskalu psihopatija. Ukupni rezultat formira se kao aritmetička sredina odgovora na česticama pojedine subskale, pri čemu viši rezultat ukazuje na veću izraženost pojedine mračne osobine ličnosti. U ovom istraživanju koristila se adaptirana verzija na hrvatskom jeziku (Pavlović i sur., 2017). Pouzdanost skala na hrvatskom uzroku u prethodnim je istraživanjima bila umjereno visoka (u rasponu od $\alpha = .64$ za narcizam do $\alpha = .72$ za makijavelizam) (Pavlović i sur., 2017). Slični su koeficijenti unutarnje konzistencije dobiveni u ovom istraživanju te iznose: $\alpha = .78$ za makijavelizam, $\alpha = .75$ za narcizam te $\alpha = .71$ za psihopatiju.

Upitnik socioseksualne orijentacije. Upitnik socioseksualne orijentacije, skraćena verzija (*engl. Revised Sociosexual Orientation Inventory; SOI-R*; Penke i Asendorpf, 2008) koristio se kao mjera sklonosti kratkoročnoj reproduktivnoj strategiji. Upitnik se sastoji od ukupno devet čestica raspoređenih u tri subskale. Prve tri čestice obuhvaćaju domenu ponašanja (npr. „*S koliko različitih partnera ste imali seksualne odnose u zadnjih 12 mjeseci?*“), pri čemu sudionici trebaju ponuditi odgovor o čestini navedenog ponašanja na skali od devet stupnjeva počevši od „0“ do „20 i više“. Sljedeće tri čestice obuhvaćaju domenu stavova o usputnom seksu (npr. „*Seks bez ljubavi je OK.*“), a zadatak sudionika je ponuditi odgovor o stupnju

slaganja s tvrdnjama na skali odgovora Likertovog tipa od devet stupnjeva počevši od „1 - U potpunost se ne slažem“ do „9 – U potpunosti se slažem“. Posljednje tri čestice obuhvaćaju domenu želja (npr. „Koliko često maštate o seksu s osobom s kojom trenutno niste u vezi?“), a sudionici trebaju odgovoriti koliko često se navedene želje pojavljuju na skali od devet stupnjeva počevši od „nikada“ do „barem jednom dnevno“. Rezultat se formira kao prosjek odgovora na tri subskale, ali i kao ukupan rezultat koji predstavlja globalnu socioseksualnu orijentaciju. Pri tome, viši ukupan rezultat odražava nerestriktivnu socioseksualnost i veću sklonost kratkoročnim reproduktivnim strategijama. U ovom se istraživanju koristila hrvatska adaptacija upitnika (Mikelin-Opara, 2020). Upitnik je pokazao zadovoljavajuću pouzdanost u originalnoj verziji (u rasponu od $\alpha = .87$ do $\alpha = .86$) $\alpha_{UK} = .83$ (Penke i Asendorpf, 2008), kao i u adaptaciji na hrvatskom uzorku koja se planira koristiti u ovom istraživanju ($\alpha = .83$ subskale socioseksualno ponašanje i stavovi, $\alpha = .86$ subskala želje te $\alpha_{UK} = .88$ globalna orijentacija). Slični rezultati dobiveni su i u ovom istraživanju ($\alpha = .79$ subskala ponašanje, $\alpha = .76$ subskala stavovi i $\alpha = .85$ subskala želje te $\alpha_{UK} = .83$ globalna orijentacija).

Zadatak raspodjele budžeta. Za ispitivanje preferencije određene vrste veze koristio se zadatak raspodjele budžeta (*engl. budget allocation task*; Jonason i sur., 2012). Zadatkom se ispituje sklonost ulaska u četiri vrste veze: seks za jednu noć, povremeno viđanje, prijatelji s povlasticama i ozbiljna romantična veza. Kako bi sudionicima bilo jasno značenje pojedine vrste veze, prije zadatka prezentirao se točan opis i značenje svake veze. Zatim, sudionici su dobili uputu da stvore idealan seksualni život uz pomoć četiri vrste veza u koje mogu ulaziti. Objašnjeno im je kako na raspolaganju imaju budžet od 10 novčića za pronalaženje partnera, a koje mogu potrošiti na četiri ponuđene vrste veze. Pri tome, veća količina potrošenih novčića na jednu indicira veću preferenciju ulaska u takvu vrstu veze. Također, sudionicima je navedeno kako mogu rasporediti isključivo 10 dobivenih novčića te da svaki novčić raspoređen u jednu vrstu veze ne može biti raspoređen u drugu. Ovim zadatkom dobiva se brojčana vrijednost svake od četiri vrsta veza, pri čemu veća brojčana vrijednost označava veću preferenciju ulaska u određenu vezu.

2.6. Postupak

Istraživanje se provodilo online putem, pomoću Google obrasca. Poveznica putem koje su sudionici mogli pristupiti istraživanju bila je podijeljena na društvenim mrežama (Facebook i Instagram). Ulaskom na poveznicu sudionicima je prezentirana opća uputa gdje je bilo naglašeno da sudjelovati mogu isključivo osobe starije od 18 godina. U uputi je bilo naglašeno kako je sudjelovanje dobrovoljno i anonimno te da u bilo kojem trenutku mogu

odustati od sudjelovanja u istraživanju. Nakon pročitane upute i davanja pristanka za sudjelovanje, sudionici su ispunjavali upitnike navedenim redoslijedom: Upitnik sociodemografskih podataka, Kratki upitnik mračne trijade, Upitnik socioseksualne orijentacije i zadatak raspodjele budžeta. Na kraju istraživanja navedeni su kontakti besplatnih savjetovališta u kojima sudionici mogu zatražiti pomoć i podršku ako im je sudjelovanje izazvalo osjećaj uznemirenosti ili stresa te kontakt za dobivanje informacija o istraživanju. Sudjelovanje u istraživanju trajalo je u prosjeku 10 minuta. U svrhu grupne obrade rezultata istraživanja korišten je IBM SPSS Statistics 24 i Process macro (v3.5) (Hayes, 2018).

3. Rezultati

3.1. Testiranje preduvjeta za provođenje statističkih postupaka

Nakon uvida u podatke, iz analize su isključeni rezultati sudionika koji su neispravno ispunili zadatak raspodjele budžeta, odnosno kod kojih zbroj raspoređenih novčića nije bio jednak 10 ($n = 10$). Također, na temelju *casewise* dijagnostike detektirani su ekstremni rezultati te su isključeni oni koji su odstupali od reziduala više od tri standardne devijacije ($n = 20$). Kako bi se provjerila opravdanost provedbe parametrijskih statističkih postupaka, provjerila se normalnost distribucije rezultata ispitivanih varijabli. Za provjeru normalnosti distribucije koristili su se indeksi odstupanja (asimetričnosti i spljoštenosti) te vizualna procjena histograma i Q-Q dijagrama. Zbog veličine uzorka u obzir nisu uzeti uobičajeni testovi normalnosti distribucije (Kolmogoro-Smirnov i Shaipro-Wilk test) koji kod velikih uzoraka često utvrde značajno odstupanje od normalne distribucije (Field, 2013). Prema kriterijima od Klinea (2010), uvidom u indeks asimetričnosti moguće je zaključiti kako su podaci normalno distribuirani jer niti jedan indeks ne prelazi apsolutnu vrijednost veću od tri. Također, indeks spljoštenosti upućuje na normalno distribuirane rezultate koji su manji od apsolutne vrijednosti 10 (Kline, 2010). Analizom histograma vidljivo je blago odstupanje rezultata od normalne distribucije kod varijabli globalna socioseksualna orijentacija i psihopatija, značajnije odstupanje u varijablama seks za jednu noć, povremeno viđanje, prijatelji s povlasticama i ozbiljna romantična veza. Distribucija ostalih rezultata nalikuje normalnoj. Vizualnom inspekcijom Q-Q dijagrama uočeno je blago odstupanje od normalne distribucije kod varijabli psihopatija, globalna socioseksualna orijentacija i seks za jednu noć, a kod varijabli makijavelizam, narcizam, povremeno viđanje, prijatelji s povlasticama i ozbiljna romantična veza vidljiva je normalna distribucija rezultata. Uzevši u obzir sva tri indikatora normalnosti distribucije rezultata, kao i veličine uzorka ($N = 387$) zaključeno je kako su preduvjeti za

korištenje parametrijskih statističkih postupka opravdani. Deskriptivni podaci prikazani su u Tablici 1.

Tablica 1

Deskriptivni podaci ispitivanih varijabli (N = 387)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	Indeks asimetričnosti	Indeks spljoštenosti
Makijavelizam	2.69	0.71	0.42	0.06
Narcizam	2.48	0.68	0.47	0.02
Psihopatija	2.00	0.64	0.71	0.23
Globalna socioseksualna orijentacija	2.94	1.44	0.83	0.07
Seks za jednu noć	0.65	0.86	1.35	1.47
Povremeno viđanje	0.99	1.14	0.97	0.17
Prijatelji s povlasticama	1.12	1.31	1.03	0.28
Ozbiljna romantična veza	7.23	2.61	-0.47	-0.87

3.2. Povezanost osobina ličnosti mračne trijade i socioseksualnosti

U svrhu odgovora na prvi problem, odnosno kako bi se ispitao odnos između osobina ličnosti mračne trijade (makijavelizam, narcizam, psihopatija) i sklonosti kratkoročnoj reproduktivnoj strategiji provedene su dvije korelacijske analize, zasebno za muškarce i žene. Rezultati korelacijskih analiza nalaze se u Tablici 2.

Tablica 2

Povezanost između globalne socioseksualne orijentacije, makijavelizma, narcizma i psihopatije (n_M = 162, iznad dijagonale; n_Ž = 225, ispod dijagonale)

	1	2	3	4
1. Globalna socioseksualna orijentacija	-	.21**	.31**	.49**
2. Makijavelizam	.30**	-	.31**	.52**
3. Narcizam	.19**	.39**	-	.40**
4. Psihopatija	.40**	.45**	.38**	-

Napomena: ** $p < .01$

Rezultati upućuju na statistički značajnu pozitivnu povezanost između globalne socioseksualne orijentacije te makijavelizma, narcizma i psihopatije kod oba spola. To znači da osobe kod kojih su osobine ličnosti mračne trijade više izražene, pokazuju nerestriktivnu

socioseksualnu orijentaciju, odnosno veću sklonost kratkoročnim reproduktivnim strategijama u odnosu na osobe kod kojih mračne osobine ličnosti nisu izražene. Ovim rezultatima potvrđena je prva istraživačka hipoteza.

3.3. Povezanost osobina ličnosti mračne trijade i preferencije različitih vrsta veza

U svrhu odgovaranja na drugi problem, odnosno ispitivanja povezanosti između pojedinih osobina ličnosti mračne trijade (makijavelizam, narcizam i psihopatija) i preferencija različitih vrsta veza (seks za jednu noć, povremeno viđanje, prijatelji s povlasticama i ozbiljna romantična veza), provedene su još dvije korelacijske analize posebno za muškarce i posebno za žene. Rezultati se nalaze u Tablici 3.

Tablica 3

Povezanost između preferencije veza seks za jednu noć, povremeno viđanje, prijatelji s povlasticama i ozbiljne romantične veze, osobina ličnosti makijavelizam, narcizam i psihopatija (n_M = 162, iznad dijagonale; n_Ž = 225, ispod dijagonale)

	1	2	3	4	5	6	7
1. Seks za jednu noć	-	.55**	.33**	-.74**	.09	.17*	.26**
2. Povremeno viđanje	.53**	-	.46**	-.84**	.06	.23**	.23**
3. Prijatelji s povlasticama	.29**	.36**	-	-.80**	.11	.15	.20*
4. Ozbiljna romantična veza	-.70**	-.81**	-.78**	-	-.11	-.23**	-.28**
5. Makijavelizam	.23**	.27**	.25**	-.33**	-	.31**	.52**
6. Narcizam	.06	.12	.05	-.10	.39**	-	.40**
7. Psihopatija	.20**	.23**	.13*	-.23**	.45**	.38**	-

Napomena: * $p < .05$; ** $p < .01$

Pronađena je statistički značajna pozitivna povezanost psihopatije i preferencije kratkoročnih veza, odnosno veza seks za jednu noć, povremeno viđanje i prijatelji s povlasticama u oba spola. Sukladno s tim, pronajđena je statistički značajna negativna povezanost između ozbiljne romantične veze i psihopatije. Nadalje, pronajđena je statistički značajna pozitivna povezanost makijavelizma i preferencije kratkoročnih veza (seks za jednu noć, povremeno viđanje i prijatelji s povlasticama) te negativna povezanost preferencije ozbiljne romantične veze, no samo na ženskom uzorku. Zatim, pronajđena je i statistički značajna negativna povezanost narcizma i preferencije ozbiljne romantične veze te pozitivna povezanost narcizma i preferencije veza seks za jednu noć i prijatelji s povlasticama, no samo kod muškaraca.

Nadalje, kako bi se dodatno ispitao jedinstveni učinak pojedine osobine ličnosti mračne trijade u predviđanju preferencije određene vrste veze, provedene su četiri hijerarhijske regresijske analize. Rezultati su prikazani u Prilogu 1, a u nastavku su detaljno opisani.

Osobine ličnosti mračne trijade kao prediktori preferencije veze seks za jednu noć.

Provedena je prva hijerarhijska regresijska analiza u kojoj je kriterijska varijabla bila preferencija seks za jednu noć. Kao kontrolna varijabla korišten je spol u prvom koraku jer su rezultati dosadašnjih istraživanja (Jonason i sur., 2012; Koladich i Atkinson, 2016) pokazali kako je spol značajan prediktor preferencije veze seks za jednu noć. U drugom su koraku uključene varijable makijavelizam, narcizam i psihopatija. Vrijednost Durbin-Watsonovog testa iznosi 1.83 čime se nalazi u intervalu između jedan i tri koji ukazuje na to kako su reziduali nezavisni (Field, 2013). Nadalje, s obzirom na to da su recipročne vrijednosti (*Tolerance*) u rasponu od 1.0 do 0.63, čime prelazi prag od .10, može se zaključiti kako nema multikolinearnosti u ovom modelu. Provedbom hijerarhijske regresijske analize utvrđeno je kako je spol statistički značajan prediktor veze seks za jednu noć ($\beta = -.28, p < .01$) te objašnjava 8% varijance kriterija. Pri tome, muškarci pokazuju veću preferenciju prema vezi seks za jednu noć od žena. Makijavelizam, narcizam i psihopatija su u drugom modelu zajedno objasnili tek 5% dodatne varijance kriterija, stoga je drugi model ukupno objasnio 13% varijance kriterija. U drugom je modelu značajni prediktor bila samo psihopatija ($\beta = .20, p < .01$) čime se djelomično može objasniti relativno niska objašnjena varijanca.

Osobine ličnosti mračne trijade kao prediktori preferencije veze povremeno viđanje.

U drugoj hijerarhijskoj regresijskoj analizi kriterijska varijabla bila je preferencija veze povremeno viđanje, dok su kontrolna varijabla i prediktori ostali isti. Durbin-Watsonov test iznosi 2.15, što znači da su reziduali u ovom modelu nezavisni. Rezultati provedene analize sugeriraju kako je spol statistički značajni prediktor preferencije povremenog viđanja u prvom koraku ($\beta = -.15, p < .01$) pri čemu objašnjava 2% varijance kriterija, no uvođenjem drugih prediktora u drugom modelu spol prestaje biti značajan prediktor. U drugom modelu jedini značajan prediktor preferencije povremenog viđanja je psihopatija ($\beta = .17, p < .05$). Odnosno, rezultati upućuju na činjenicu kako osobe s izraženom psihopatijom u većoj mjeri preferiraju vezu povremeno viđanje.

Osobine ličnosti mračne trijade kao prediktori preferencije veze prijatelji s povlasticama. Provedena je i treća hijerarhijska regresijska analiza u kojoj je kriterijska varijabla bila preferencija veze prijatelji s povlasticama. Vrijednost Durbin-Watsona iznosila je

1.92, stoga je zadovoljen preduvjet o nezavisnosti reziduala. Rezultati upućuju da je kontrolna varijabla spol u prvom modelu bila statistički značajni prediktor preferencije veze prijatelji s povlasticama ($\beta = -.16, p < .01$), pri čemu su muškarci u većoj mjeri preferirali takvu vrstu veze. Prvi je model objasnio 3% varijance kriterija. Uvođenjem drugih prediktora u drugom modelu spol prestaje biti statistički značajan prediktor. Također, u drugom modelu makijavelizam je bio jedini statistički značajni prediktor preferencije veze prijatelji s povlasticama ($\beta = .15, p < .05$) te je drugi model objasnio samo 7% varijance kriterija. Ovi rezultati upućuju na to kako osobe s izraženim makijavelizmom više preferiraju vezu prijatelji s povlasticama.

Osobine ličnosti mračne trijade kao prediktori preferencije ozbiljne romantične veze.

Konačno, provedena je i četvrta hijerarhijska regresijska analiza u kojoj je kriterij bila preferencija ozbiljne romantične veze. Vrijednost Durbin-Watsona iznosi 1.99 te je bilo opravdano provesti regresijsku analizu. Rezultati upućuju da je spol i u ovom prvom modelu bio statistički značajni prediktor preferencije veze ($\beta = .24, p < .01$), pri čemu žene pokazuju veću preferenciju ozbiljne romantične veze. Prvi je model objasnio 2% varijance kriterija. S druge strane, uvođenjem makijavelizma, narcizma i psihopatije kao prediktora u drugom modelu, objašnjeno je dodatnih 8% varijance kriterija. Konkretno, značajnim prediktorima pokazali su se makijavelizam ($\beta = -.12, p < .05$), psihopatija ($\beta = -.18, p < .01$), i spol ($\beta = .13, p < .05$). U drugom se modelu smanjila značajnost standardizirane beta kontrolne varijable spola. Konkretno, rezultati ove analize upućuju na to kako muškarci s izraženim osobinama ličnosti makijavelizam i psihopatija ne preferiraju ulaziti u ozbiljne romantične veze. Drugim riječima, manja izraženost ovih osobina kod žena znači veću preferenciju ozbiljne romantične veze.

Uzimajući u obzir rezultate korelacijskih i regresijskih analiza te razmatrajući odnose varijabli posebno za žene i muškarce, može se zaključiti da kod žena postoji pozitivna povezanost između osobina ličnosti makijavelizam i psihopatija te preferencije svih vrsta kratkoročnih veza, a negativna s preferencijom ozbiljne romantične veze. Nadalje, kod muškaraca postoji pozitivna povezanost između psihopatije i svih vrsta kratkoročnih veza, a negativna s preferencijom ozbiljne romantične veze. Kod muškaraca je pronađena i pozitivna povezanost između narcizma te preferencije veze seks za jednu noć, kao i veze povremeno viđanje, a negativna između narcizma i preferencije ozbiljne romantične veze.

Rezultati prevedenih regresijskih analiza pokazuju da su ženski spol, manje izražene osobine ličnosti makijavelizam i psihopatija prediktori preferencije ozbiljne romantične veze.

Također, muški spol i psihopatija prediktori su preferencije veze seks za jednu noć. Jedini značajni prediktor preferencije veze povremeno viđanje bila je psihopatija, a makijavelizam prediktor preferencije veze prijatelji s povlasticama. Suprotno očekivanjima, narcizam nije bio značajan prediktor preferencije niti jedne vrste veze.

Zaključno, navedenim rezultatima djelomično je potvrđena druga hipoteza istraživanja, odnosno pronađena je pozitivna povezanost psihopatije i preferencije svih kratkoročnih vrsta veza kod muškaraca i žena, dok je makijavelizam bio pozitivno povezan s preferencijom svih kratkoročnih vrsta veza na ženskom uzorku, a narcizam pozitivno povezan s preferencijom dvije od tri kratkoročnih vrsta veza na muškom uzorku.

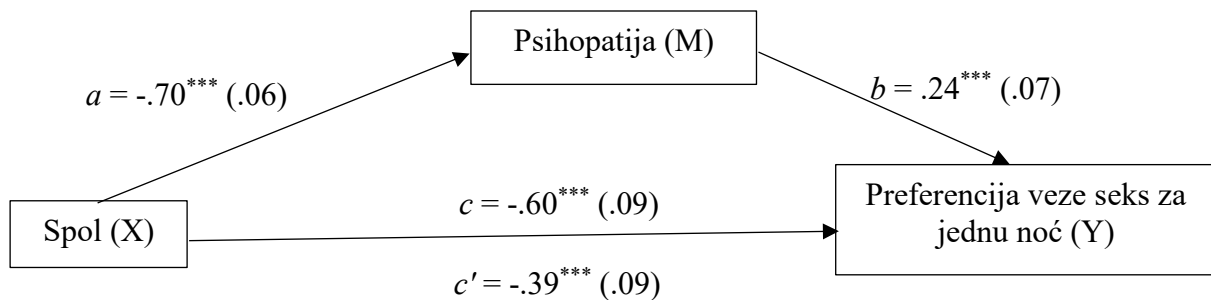
3.4. Provjera medijacijskog učinka osobina ličnosti mračne trijade u međudnosu spola i preferencije različitih vrsta veza

Kako bi se odgovorilo na treći istraživački problem provedena je medijacijska analiza. Ona se provodila pomoću Process macro (v.3.5) (Hayes, 2018). Na temelju rezultata istraživanja Jonasona i suradnika (2012) pretpostavljeno je da su osobine ličnosti mračne trijade (narcizam i psihopatija) medijatori odnosa spola i preferencije različitih vrsta veza (seks za jednu noć, povremeno viđanje, prijatelji s povlasticama i ozbiljna romantična veza). No, prethodno opisane regresijske analize pokazuju kako u ovom istraživanju narcizam nije značajni prediktor preferencije niti jedne vrste veze, dok se makijavelizam pokazao značajnim prediktorom preferencije dvije vrste veze. Zbog toga su u narednim analizama uvedeni medijatori psihopatija i makijavelizam. Za procjenu značajnosti medijacijskog učinka korištena je metoda centilnog samouzorkovanja s 1000 paralelnih setova, iz kojih je potom očitani interval pouzdanosti 95%. Ako interval ne obuhvaća nulu, znači da je indirektan efekt prediktora na kriterij statistički značajan (Hayes, 2018). Rezultati su prikazani u Prilogu 2 i Prilogu 3, a u nastavku su detaljno opisani.

Spol, preferencija veze seks za jednu noć i psihopatija. Na Slici 1 se nalazi medijacijski učinak psihopatije na međudnos spola i preferencije veze seks za jednu noć.

Slika 1

Grafički prikaz medijacijskog učinka psihopatije na međuodnos preferencije veze seks za jednu noć i spola ($N = 387$).

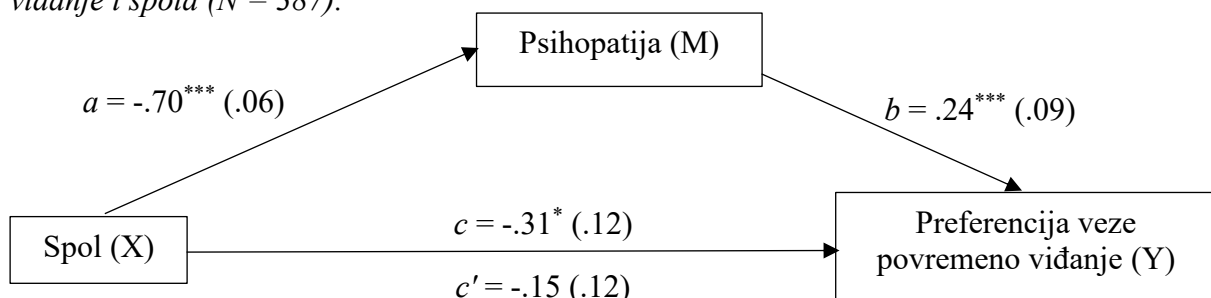
Napomena: Spol - Muškarci = 0, Žene = 1; a, b, c, c' - standardizirani regresijski koeficijenti; * $p < .05$; *** $p < .001$

Rezultati (Prilog 2) pokazuju da je spolom objašnjeno 12% varijance na dimenziji psihopatije. Također, rezultati (Prilog 3) upućuju da postoji značajan indirektan učinak spola na preferenciju odnosa seks za jednu noć ($B = -.14, [-.222, -.075]$). Osim toga, spol ima učinak na psihopatiju ($a = -.70, p < .001$) koja zatim djeluje na preferenciju seksa za jednu noć ($b = .24, p < .001$). Također, vidljiv je i značajan direktan učinak prediktora na kriterij ($c' = -.39, p < .001$), odnosno spol ima direktan učinak na preferenciju odnosa seks za jednu noć, čak i bez posredovanja psihopatije. Prema tome, potvrđeno je postojanje djelomičnog medijacijskog učinka psihopatije na međuodnos spola i preferencije seksa za jednu noć. To znači da muškarci visoko na dimenziji psihopatije, u usporedbi sa ženama, preferiraju odnos seks za jednu noć. Spol i psihopatija objašnjavaju ukupno 13% varijance preferencije odnosa seks za jednu noć.

Spol, preferencija veze povremeno viđanje i psihopatija. Slika 2 prikazuje provedenu analizu kojom se provjerio medijacijski učinak psihopatije na međuodnos spola i preferencije veze povremeno viđanje.

Slika 2

Grafički prikaz medijacijskog učinka psihopatije na međuodnos preferencije veze povremeno viđanje i spola ($N = 387$).

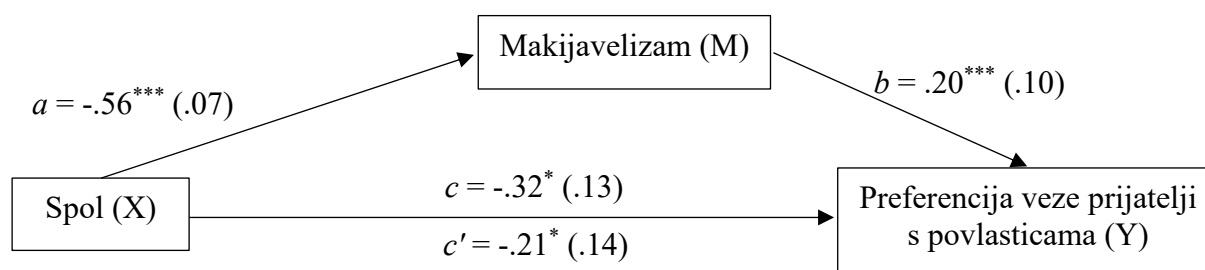
Napomena: Spol - Muškarci = 0, Žene = 1; a, b, c, c' - standardizirani regresijski koeficijenti; * $p < .05$; *** $p < .001$

Rezultati (Prilog 3) pokazuju kako postoji značajan indirektan učinak spola na preferenciju veze povremeno viđanje ($B = -.19, [-.299, -.100]$). Također, spol ima učinak na psihopatiju ($a = -.70, p < .001$) koja zatim djeluje na preferenciju veze povremeno viđanje ($b = .24, p < .001$). Rezultati upućuju kako direktan učinak spola na preferenciju veze povremeno viđanje posredovanjem psihopatije prestaje biti značajan ($c' = -.15, p > .05$). S obzirom na navedene rezultate, potvrđeno je postojanje potpunog medijacijskog učinka psihopatije na međuodnos spola i preferencije veze povremeno viđanje. Dakle, muškarci s izraženom psihopatijom, u usporedbi sa ženama, preferiraju povremeno viđanje. Psihopatija i spol zajednički su objasnili 7% varijance preferencije veze povremeno viđanje.

Spol, preferencija veze prijatelji s povlasticama i makijavelizam. Na Slici 3 nalazi se grafički prikaz medijacijskog učinka makijavelizma na međuodnos spola i preferencije veze prijatelji s povlasticama.

Slika 3

Grafički prikaz medijacijskog učinka makijavelizma na međuodnos preferencije veze prijatelji s povlasticama i spola ($N = 387$).

Napomena: Spol - Muškarci = 0, Žene = 1; a, b, c, c' - standardizirani regresijski koeficijenti; * $p < .05$; *** $p < .001$

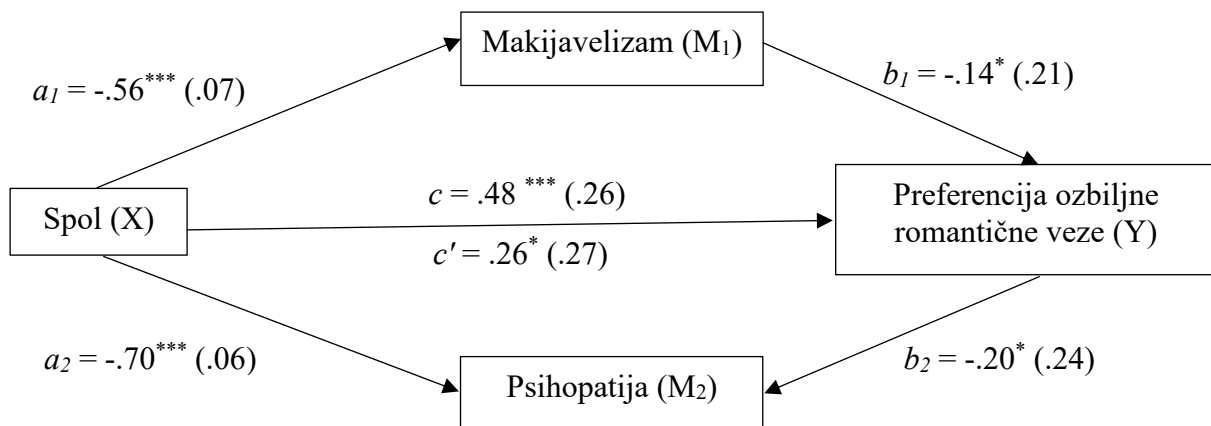
Rezultati (Prilog 2) pokazuju da je spolom objašnjeno 8% varijance na dimenziji makijavelizma. Također, rezultati pokazuju kako postoji značajan indirektan efekt spola na preferenciju veze prijatelji s povlasticama ($B = -.14, [-.237, -.059]$). Nadalje, spol ima učinak na makijavelizam ($a = -.56, p < .001$) koji zatim djeluje na preferenciju veze prijatelji s povlasticama ($b = .20, p < .001$). Rezultati upućuju i na značajan direktan učinak prediktora na kriterij ($c' = -.21, p < .05$). Točnije, spol ima značajan učinak na preferenciju veze prijatelji s povlasticama, čak i bez posredovanja makijavelizma. S obzirom na navedene rezultate, potvrđeno je postojanje djelomičnog medijacijskog učinka makijavelizma na međuodnos spola i preferencije veze prijatelji s povlasticama. Odnosno, muškarci s izraženom osobinom

makijavelizam, u odnosu na žene, preferiraju vezu prijatelji s povlasticama. Makijavelizam i spol objašnjavaju ukupno 6% varijance veze prijatelji s povlasticama.

Spol, preferencija ozbiljne romantične veze, makijavelizam i psihopatija. Grafički prikaz medijacijskog učinka makijavelizma i psihopatije na međuodnos spola i preferencije ozbiljne romantične veze nalazi se na Slici 4.

Slika 4

Grafički prikaz medijacijskog učinka makijavelizma i psihopatije na međuodnos preferencije ozbiljne romantične veze i spola (N = 387).

Napomena: Spol - Muškarci = 0, Žene = 1; $a_1, a_2, b_1, b_2, c, c'$ - standardizirani regresijski koeficijenti; * $p < .05$; *** $p < .001$

Konačno, rezultati pokazuju kako postoji značajan indirektan učinak spola na preferenciju ozbiljne romantične veze ($B = -.56, [.339, .800]$). Dakle, spol ima učinak na makijavelizam ($a_1 = -.56, p < .001$) i psihopatiju ($a_2 = -.70, p < .001$), koje zatim djeluju na preferenciju ozbiljne romantične veze ($b_1 = -.14, p < .05$; $b_2 = -.20^*, p < .05$). Također, vidljiv je značajan direktan učinak spola na kriterij ($c' = .26, p < .05$). Naime, spol ima učinak na preferenciju ozbiljne romantične veze, čak i bez posredovanja makijavelizma i psihopatije. Zbog toga je potvrđeno postojanje samo djelomičnog medijacijskog učinka makijavelizma i psihopatije na međuodnos spola i preferencije ozbiljne romantične veze. Konkretno, žene kod kojih psihopatija i makijavelizam nisu izražene, u odnosu na muškarce, preferiraju ozbiljnu romantičnu vezu. Spol, makijavelizam, psihopatija zajednički objašnjavaju 13% varijance preferencije ozbiljne romantične veze.

Naposljetku, navedenim rezultatima djelomično je potvrđena treća hipoteza istraživanja, odnosno psihopatija je bila potpuni medijator odnosa spola i preferencije veze povremeno viđanje, a djelomični medijator odnosa spola i veze seks za jednu noć. Dakle,

muškarci s izraženom psihopatijom, u usporedbi sa ženama, u većoj mjeri su preferirali kratkoročne odnose. Iako se narcizam nije pokazao značajnim prediktorom niti jedne preferencije veze, neočekivano je pronađeno kako je makijavelizam djelomični medijator odnosa spola i preferencije veze prijatelji s povlasticama. Konkretno, muškarci s izraženim makijavelizmom, u usporedbi sa ženama, u većoj su mjeri preferirali vezu prijatelji s povlasticama. Također, pronađen je još jedan djelomični medijacijski učinak koji se nije očekivao. Makijavelizam i psihopatija djelomični su medijatori odnosa spola i preferencije ozbiljne romantične veze, pri čemu su žene nisko na dimenziji makijavelizma i psihopatije više preferirale ozbiljne romantične veze. U nastavku su detaljnije objašnjeni dobiveni rezultati.

4. Rasprava

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati odnos osobina ličnosti mračne trijade, reproduktivnih strategija i preferencija određenih vrsta veza kod muškaraca i žena. U sklopu istraživanja bila su postavljena tri problema. Prvi problem bio je ispitati odnos između osobina ličnosti mračne trijade - makijavelizam, narcizam i psihopatija, i sklonosti kratkoročnoj reproduktivnoj strategiji. U skladu s nalazima prethodnih istraživanja (npr. Jonason i sur., 2011; 2009; Moore i sur., 2020), očekivala se pozitivna povezanost između osobina ličnosti mračne trijade i sklonosti kratkoročnoj reproduktivnoj strategiji. Nadalje, drugi problem bio je ispitati odnos pojedinih osobina ličnosti mračne trijade i preferencije različitih vrsta veza, tj. veza seks za jednu noć, povremeno viđanje, prijatelji s povlasticama i ozbiljna romantična veza. Na temelju prethodnih istraživanja očekivalo se da postoji pozitivna povezanost između makijavelizma, narcizma, psihopatije i preferencije kratkoročnih vrsta veza – seks za jenu noć, povremeno viđanje i prijatelji s povlasticama, a negativna povezanost između pojedinih osobina ličnosti mračne trijade i sklonosti ulaska u ozbiljne romantične veze. Konačno, treći problem bio je ispitati jesu li osobine ličnosti mračne trijade narcizam i psihopatija medijatori odnosa spola i preferencije različitih vrsta veza, odnosno veza seks za jednu noć, povremeno viđanje, prijatelji s povlasticama i ozbiljne romantične veze.

Prvo, pretpostavka o pozitivnoj povezanosti između osobina ličnosti mračne trijade (makijavelizam, narcizam i psihopatija) i sklonosti kratkoročnoj reproduktivnoj strategiji, je potvrđena. Istraživanja sustavno pokazuju da su osobine ličnosti mračne trijade pozitivno povezane s kratkoročnim reproduktivnim strategijama (Jonason i Buss, 2012; Jonason i sur., 2009; Jonason, i sur. , 2012; Koladich i Atkinson, 2016; Valentova i sur., 2020). U različitim istraživanjima pronađena je povezanost između kratkoročnih reproduktivnih strategija i upuštanja u neobavezne seksualne odnose, što rezultira višim vrijednostima na mjerama

socioseksualne orijentacije (Penke i Asendorpf, 2008; Haddad i sur., 2016). Isti rezultati replicirani su i u ovom istraživanju. Naime, kratkoročne reproduktivne strategije karakterizira učestalo ulaženje u neobavezne seksualne odnose (ili želja za ulaskom u iste), zatim manja emocionalna uključenost u odnos te općenito veći broj seksualnih partnera i iskustava (Schmitt, 2005). Također, pronađeno je da osobe koje se češće koriste kratkoročnim reproduktivnim strategijama ulažu više resursa u pronalazak seksualnog partnera, nego u roditeljsko ulaganje koje je tipično za osobe koje češće koriste dugoročne reproduktivne strategije (Međedović, 2019). S druge strane, dugoročne reproduktivne strategije povezuju se s više emocionalne uključenosti u vezu koju odlikuje relativno veća predanost odnosu i partneru (Buss, 1994). Nadalje, autori (npr. Figueredo i sur., 2006) koji zagovaraju evolucijsko objašnjenje osobina ličnosti mračne trijade tvrde kako reproduktivno ponašanje reflektira strategije životnih puteva, pri čemu pojedinci koji odrastaju u nestabilnom okruženju razvijaju brzi životni stil koji podržava kratkoročne reproduktivne strategije. Dakle, korištenjem kratkoročnih reproduktivnih strategija povećava se njihov reproduktivni uspjeh. Suprotno tome, ako pojedinac odrasta u stabilnom okruženju, vjerojatnije će razviti spore strategije te biti usmjeren na dugoročne reproduktivne strategije (Figueredo i sur., 2006). Osim toga, Jonason i suradnici (2010) pretpostavljaju da pojedinci visoko na dimenzijama mračne trijade korištenjem kratkoročnih reproduktivnih strategija dobivaju zadovoljstvo bez ulaganja resursa u dugoročne veze. Primjerice, karakteristike pojedinaca s izraženim osobinama ličnosti mračne trijade poput manjka empatije i bezobzirnosti (Furnham i sur., 2013; Paulhus i Williams, 2002) olakšavaju korištenje izrabljivačkih, kratkoročnih reproduktivnih strategija (Jonason i sur., 2009). Također, odlikuje ih i emocionalna hladnoća (Paulhus, 2014), koja se u ovom kontekstu može reflektirati u otvorenosti prema upuštanju u neobavezne seksualne odnose (Moore i sur., 2020). Osim toga, autori koncepta mračne trijade ustanovili su kako su osobine ličnosti mračne trijade općenito povezane s dezinhibicijom (Paulhus i Williams, 2002), što u kontekstu reproduktivnih strategija može olakšati upuštanje u kratkotrajne i usputne seksualne odnose (Moore i sur., 2020). Konkretno, pojedinci s izraženim osobinama ličnosti mračne trijade iskazuju želju za ulaskom u neobavezne seksualne odnose i upuštaju se u iste bez stvaranja bliskosti i predanosti, kao i bez drugih indikatora emocionalne povezanosti s partnerom (Garcia, 2020; Haddad i sur., 2016). Također, važno je napomenuti kako je prethodnim istraživanjima utvrđeno da su muškarci općenito manje socioseksualno restriktivni u odnosu na žene (Jonason i sur., 2010; Schmitt, 2005) i postižu više rezultate na mjerama mračne trijade, osobito na dimenziji psihopatije (Chiorri i sur., 2019; Jonason i Webster, 2010; Jonason i sur., 2012; Rahafar i sur., 2017; Paulhus i Williams, 2002). Navedeno je utvrđeno i u ovom istraživanju. Zabilježene su i

značajne intraseksualne varijacije u osobinama ličnosti mračne trijade, ali i socioseksualne orijentacije (Lippa, 2009; Schmitt i sur., 2017). Neki autori (Buss i Schmitt, 1993; Greiling i Buss, 2000) tvrde kako se osobine ličnosti mračne trijade vjerojatno manifestiraju drugačije s obzirom na spol tako da su usklađene s tipičnim muškim i ženskim seksualnim strategijama. Pri tome su mračne osobine ličnosti općenito snažnije povezane sa seksualnim ponašanjem muškaraca, a snažnije povezane s opuštenijim socioseksualnim stavovima i namjerom za počinjenjem preljuba kod žena (Moore i sur., 2020). To znači da navedene osobine ličnosti kod muškaraca olakšavaju pronalazak većeg broja partnerica, a kod žena veću otvorenost prema traženju partnera izvan primarnog romantičnog odnosa (Moore i sur., 2020). Moore i suradnici (2020) pronašli su kako su osobine ličnosti mračne trijade povezane s nerestriktivnom socioseksualnosti i to u većoj mjeri kod muškaraca. Konkretno, pronašli su statistički značajnu povezanost između socioseksualnosti i osobina ličnosti makijavelizam i psihopatija u oba spola. Navedeno se pokazalo i u ovom istraživanju. No, narcizam je, u istraživanju Moora i suradnika (2020) samo na uzorku ženskih sudionika bio povezan sa socioseksualnosti, dok je u ovom istraživanju narcizam bio pozitivno povezan s rezultatom na upitniku socioseksualnosti kod oba spola. No, potrebna su dodatna istraživanja kako bi se izveli precizniji zaključci.

Drugom se hipotezom pretpostavilo da su osobine ličnosti mračne trijade (makijavelizam, narcizam i psihopatija) pozitivno povezane s preferencijom kratkoročnih veza (seks za jednu noć, povremeno viđanje i prijatelji s povlasticama), a negativno povezane sa sklonošću ulaska u dugoročne romantične veze. Hipoteza je djelomično potvrđena. Pronađena je pozitivna povezanost između psihopatije i preferencije svih vrsta kratkoročnih veza (seks za jednu noć, povremeno viđanje i prijatelji s povlasticama) te negativna povezanost psihopatije i preferencije dugoročne veze kod oba spola. Promatrajući odnose ostale dvije mračne osobine pronađene su određene razlike između muškaraca i žena. Rezultati upućuju na statistički značajnu pozitivnu povezanost makijavelizma i preferencije svih vrsta kratkoročnih veza, a negativnu između makijavelizma i ozbiljne romantične veze kod žena. S druge strane, analizirajući rezultate muških sudionika ovog istraživanja, pronađena je statistički značajna pozitivna povezanost između narcizma i veza seks za jednu noć i povremeno viđanje, a negativna povezanost između narcizma i ozbiljne romantične veze.

Dakle, jedino je psihopatija konzistentno povezana s preferencijom svih oblika kratkoročnih vrsta veza oba spola. Prethodna su istraživanja dobila slične rezultate. Općenito, pronađena je pozitivna korelacija između osobina ličnosti mračne trijade i preferencije kratkoročnih vrsta veza te negativna povezanost s preferencijom ozbiljne romantične veze

(Jonason i sur., 2011; 2012; Koladich i Atkinson, 2016). Iako se relativno velik broj istraživanja posvetio proučavanju povezanosti mračne trijade ličnosti i reproduktivnih strategija, gotovo pa nema istraživanja koja su provjerila kakve oblike povremenih veza pojedinci s izraženim osobinama ličnosti mračne trijade preferiraju. Prvi je odlučio provjeriti navedene odnose Jonason sa suradnicima (2012), a nekoliko godina kasnije Koladich i Atkinson (2016) replicirale su i proširile navedeno istraživanje. Naime, Jonason i suradnici (2012) identificirali su nekoliko vrsta kratkoročnih oblika veza u koje danas ljudi ulaze: seks za jednu noć, povremeno viđanje i prijatelji s povlasticama. Zaključili su kako je svim oblicima veze karakteristično učestalo ulaženje u seksualne odnose, bez ulaženja u uzajamni romantični odnos s tom osobom. Specifično, pronašli su statistički značajnu negativnu povezanost svih osobina ličnosti mračne trijade i ozbiljne romantične veze. Također, pronašli su pozitivnu povezanost između narcizma i psihopatije te preferencije svih oblika kratkoročnih veza, kao i između makijavelizma te preferencije veze seks za jednu noć i prijatelji s povlasticama (Jonason i sur., 2012). Jedino između makijavelizma i preferencije veze povremeno viđanje nisu pronašli statistički značajnu povezanost. S druge strane, Koladich i Atkinson (2016) izvještavaju o statistički značajnoj pozitivnoj povezanosti svih osobina mračne trijade i preferencije svih oblika kratkoročnih vrsta veza. Promatrajući odnose osobina ličnosti i preferencije ozbiljne romantične veze, pronađena je statistički značajna povezanost s makijavelizmom i psihopatijom, no ne i s narcizmom (Koladich i Atkinson, 2016).

Uspoređujući rezultate prethodnih, kao i rezultate ovog istraživanja, vidljivo je kako su najkonzistentniji nalazi odnose na osobinu ličnosti psihopatija. Tome u prilog idu i drugi nalazi o povezanosti psihopatije u kontekstu reproduktivnih strategija i seksualnog ponašanja. Naime, pronađeno je kako pojedinci s izraženom psihopatijom imaju veći broj seksualnih partnera (Book i sur., 2016; Patch i Figueredo, 2017) i u odnosu na pojedince s izraženim narcizmom i makijavelizmom, imaju veći seksualni nagon (Baughman i sur., 2014). Osim toga, takvi su rezultati u skladu s impulzivnom i antisocijalnom prirodom pojedinaca visoko na dimenziji psihopatije te upućuju na mogućnost kako prijateljstva iskorištavaju za zadovoljene seksualnih potreba (Koladich i Atkinson, 2016).

Zatim, nalaz kako žene s izraženim makijavelizmom više preferiraju kratkoročne oblike veza očekivan je ako se u obzir uzme njihova manipulativna i izrabljivačka priroda (Jones i Paulhus, 2009; Koladich i Atkinson, 2016). Moguće je da ozbiljna romantična veza nije povoljna okolina za zadovoljenje ciljeva i potreba osoba s izraženim makijavelizmom (Koladich i Atkinson, 2016). To znači da interpersonalne odnose često vide kao sredstva za

postizanje osobnih ciljeva, umjesto kao priliku za emocionalno povezivanje s drugima (Paulhus i Williams, 2002). Naime, kratkoročne veze im pružaju dinamičnu i fleksibilnu okolinu koja im omogućava maksimiziranje vlastitih resursa, a bez ograničenja i obaveza koje neizbježno donose dugoročne veze (Jonason i sur., 2009). Dakle, zbog toga što monogamne veze percipiraju ograničavajućima (Rauthmann, 2012) žene s izraženim makijavelizmom više preferiraju kratkoročne odnose.

Konačno, nalaz da muškarci visoko na domeni narcizma preferiraju kratkoročne oblike veza najbolje objašnjava činjenica da smatraju kako imaju pravo na veliki raspon veza (Koladich i Atkinson, 2016). Naime, narcisoidne pojedince karakterizira grandioznost (Paulhus i Williams, 2002), koja se, između ostaloga, manifestira kroz precjenjivanje vlastite fizičke privlačnosti i vrijednosti (Campbell i Foster, 2002). Posljedično, osobe visoko na dimenziji narcizma ulaze u velik broj različitih romantičnih i seksualnih veza (Campbell i Foster, 2002), što im ujedno služi kao pokazatelj socijalne dominacije i uspjeha (Baumeister i Vohs, 2004).

Dakle, pojedinci visoko na dimenzijama mračne trijade fokusiraju se više na kvantitetu, nego li na kvalitetu odnosa (Burtăverde i Ene, 2021), a kratkoročne veze predstavljaju idealnu okolinu za ostvarenje tog cilja. Naglasak na kvantiteti vjerojatno je odraz strategije prema kojoj favoriziraju maksimiziranje genetskog potencijala kroz veliki raspon partnera, umjesto uspostavljanja stabilnih dugoročnih veza koje od njih zahtijevaju ulaganje više resursa (Jonason i sur., 2010). Odabiranje kratkoročnih reproduktivnih strategija umjesto preferiranja dugoročnih veza neizbježno dovodi do potencijalnih rizika poput veće vjerojatnosti ulaska u interpersonalne konflikte i smanjene mogućnosti razvoja trajnijih veza, a posljedično i manjeg zadovoljstva u romantičnim odnosima (Ali i Chamorro-Premuzic, 2010).

Naposljetku, trećom je hipotezom pretpostavljeno kako su psihopatija i narcizam medijatori odnosa spola i preferencije kratkoročnih odnosa povremeno viđanje i seks za jednu noć, pri čemu muškarci s izraženijim navedenim osobinama ličnosti u većoj mjeri preferiraju kratkoročne odnose u usporedbi sa ženama. Navedena je hipoteza djelomično potvrđena. Psihopatija je bila medijator odnosa spola i preferencije kratkoročnih odnosa povremeno viđanje i djelomični medijator odnosa seks za jednu noć i spola. No, narcizam nije bio prediktor niti jednog oblika veze. Također, prilikom medijacijske analize pronađeni su još neki značajni nalazi koji se nisu očekivali. Makijavelizam je bio djelomični medijator odnosa spola i veze prijatelji s povlasticama. Odnosno, muškarci s izraženom osobinom ličnosti makijavelizma u većoj mjeri preferiraju veze prijatelji s povlasticama. Konačno, pronađen je i djelomični

medijacijski efekt psihopatije i makijavelizma na međuodnos spola i ozbiljne romantične veze. Ti nalazi sugeriraju kako muškarci s izraženim navedenim osobinama ličnosti ne preferiraju ozbiljne romantične veze, odnosno žene koje su nisko na dimenzijama psihopatije i makijavelizma preferiraju ozbiljne romantične veze. Navedeni se rezultati u manjoj mjeri preklapaju s nalazima istraživanja Jonasona i suradnika (2012) koji su pronašli djelomični medijacijski učinak spola i preferencije povremenog viđanja. Također, rezultati njihovog istraživanja ukazuju na djelomičnu medijaciju psihopatije, ali i narcizma na međuodnos spola i preferencije ozbiljne romantične veze. No, pronašli su i djelomični medijacijski učinak narcizma na odnos spola i preferencije veze seks za jednu noć. Zaključili su kako ljudi odabiru specifične reproduktivne strategije i okolinu koje su usklađene s njihovim individualnim osobinama (Jonason i sur., 2012). Navedeno podupiru i nalazi kako muškarci, u odnosu na žene u većoj mjeri koriste kratkoročne reproduktivne strategije (Jonason i sur., 2009) i posjeduju evoluiranu želju za seksualnom raznolikosti (Buss i Schmitt, 2011). Suprotno tome, žene su obično više orijentirane dugoročnim reproduktivnim strategijama i preferiraju dugoročne, ozbiljne romantične veze te općenito imaju manje seksualnih partnera u odnosu na muškarce (Jonason i sur., 2009). Muškarci i žene s izraženim osobinama ličnosti mračne trijade nisu spremni ulagati resurse u romantične veze, već su skloniji ulaziti u neobavezne seksualne odnose s različitim partnerima (Jonason i sur., 2012). Nalazi ovog istraživanja upućuju na činjenicu kako se to osobito odnosi na muškarce s izraženom psihopatijom, a u manjoj mjeri i makijavelizmom.

4.1. Implikacije, ograničenja i smjernice za buduća istraživanja

Ovo je istraživanje doprinijelo sveobuhvatnijem i jasnijem razumijevanju složenih odnosa između osobina ličnosti mračne trijade i reproduktivnih strategija muškaraca i žena. Naime, nalazi ovog istraživanja ističu važnost proučavanja evoluiranih psiholoških adaptacija nastalih kako bi se povećao reproduktivnih uspjeh. Također, proučavanje odnosa osobina mračne trijade, spola i preferencije veza daje bolji uvid u dinamiku strategija izbora seksualnih partnera i općenito uvid u dinamiku romantičnih odnosa.

Međutim, iako su nalazi provedenog istraživanja korisni, potrebno je spomenuti određena ograničenja. Prvenstveno, treba spomenuti dobnu strukturu i neravnomjernu raspodjelu sudionika po spolu. Naime, najviše je sudionika bilo rane odrasle dobi i u istraživanju je sudjelovalo više žena, što je čest slučaj pri ispunjavanju online upitnika u kojima nema nagrade za sudjelovanje. Stoga bi se naredna istraživanja mogla pozabaviti prikupljanjem uzorka kako bi se pronađeni rezultati potvrdili i generalizirali. Nadalje, iako je samoprocjena

zlatni standard za ispitivanje ličnosti pojedinaca, moguće je da su zbog ispitivanih konstrukata (mračnih osobina ličnosti i seksualnosti) pojedini sudionici davali socijalno poželjne odgovore. Anonimnim online istraživanjem navedeno se maksimalno pokušalo smanjiti. Zatim, potencijalno ograničenje odnosi se na mjerni instrument za preferenciju veze, zadatak raspodjele budžeta. Naime, takav način mjerenja preferencije određenog oblika veze mogao je preglasiti stvarne razlike (Jonason, 2012), što je moglo umjetno proizvesti statistički značajne razlike i iskriviti rezultate istraživanja. Kako bi se navedeno izbjeglo, predlaže se korištenje drugih metoda mjerenja preferencije veze (npr. samoprocjena) u budućim istraživanjima. Nadalje, ovim istraživanjem nisu se zasebno analizirale tri domene socioseksualne orijentacije (ponašanje, stavovi, želje). Nalazi prethodnih istraživanja pronašli su određene spolne razlike u domenama socioseksualnosti (Schmitt i Buss, 1993), stoga se predlaže da se detaljnije ispita međuodnos spola, mračne trijade i tri domene socioseksualnosti kako bi se dobio bolji uvid u navedene odnose. Konačno, daljnja istraživanja mogla bi istražiti kako kratkoročne strategije utječu na zadovoljstvo u romantičnim odnosima. Naime, razumijevanje dinamike između osobina mračne trijade i reproduktivnih strategija može pružiti bolje uvide u moguće dugoročne negativne posljedice navedenih strategija na kvalitetu i stabilnost te zadovoljstvo u romantičnim odnosima. Stoga bi buduća istraživanja mogla razmotriti navedeno kako bi mogla doprinijeti razvoju učinkovitijih intervencija u terapiji partnerskih odnosa i općenito promicanju zdravih romantičnih odnosa.

5. Zaključak

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati odnos osobina ličnosti mračne trijade, reproduktivnih strategija i preferencija određenih vrsta veza kod muškaraca i žena. Na uzorku ovog istraživanja pronađena je pozitivna povezanost makijavelizma, narcizma, psihopatije i sklonosti kratkoročnoj reproduktivnoj strategiji. Također, djelomično je potvrđena hipoteza prema kojoj su navedene osobine mračne trijade pozitivno povezane s preferencijom kratkoročnih vrsta veza i negativno povezane s preferencijom ozbiljne romantične veze. Naime, rezultati korelacijske analize pokazali su da su povišene razine makijavelizma i psihopatije kod žena, kao i povišene psihopatije kod muškaraca pozitivno povezane s preferencijom veza seks za jednu noć, povremeno viđanje i prijatelji s povlasticama, a negativno povezane s preferencijom dugoročne romantične veze. Nadalje, veći rezultat na dimenziji psihopatije bio je pozitivno povezan s preferencijom odnosa seks za jednu noć i povremeno viđanje, a negativno povezan s preferencijom ozbiljne romantične veze, no nije pronađena statistički značajna povezanost narcizma i preferencije veze prijatelji s povlasticama. Konačno, pronađen

je medijacijski učinak psihopatije na međuodnos spola i preferencije veza seks za jednu noć, povremeno viđanje i ozbiljne romantične veze te je makijavelizam bio medijator odnosa spola i preferencije veze prijatelji s povlasticama, kao i ozbiljne romantične veze. Na ovom uzorku narcizam nije bio značajan prediktor preferencije određene vrste veze. Iako je ovo istraživanje pružilo koristan uvid u odnos osobina ličnosti mračne trijade, kratkoročnih reproduktivnih strategija i preferencija specifičnih vrsta veza kod muškaraca i žena, dodatna bi istraživanja omogućila detaljnije analiziranje dobivenih nalaza i potencijalno generaliziranje rezultata ovog istraživanja.

Literatura

- Ali, F., Amorim, I. S. i Chamorro-Premuzic, T. (2009). Empathy deficits and trait emotional intelligence in psychopathy and Machiavellianism. *Personality and Individual Differences*, 47(7), 758–762. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2009.06.016>
- Ali, F. i Chamorro-Premuzic, T. (2010). The dark side of love and life satisfaction: Associations with intimate relationships, psychopathy and Machiavellianism. *Personality and Individual Differences*, 48(2), 228-233. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2009.10.016>
- Baughman, H. M., Jonason, P. K., Veselka, L. i Vernon, P. A. (2014). Four shades of sexual fantasies linked to the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 67, 47–51. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.034>
- Baumeister, R. F. i Vohs, K. D. (2004). Sexual Economics: Sex as Female Resource for Social Exchange in Heterosexual Interactions. *Personality and Social Psychology Review*, 8(4), 339–363. https://doi.org/10.1207/s15327957pspr0804_2
- Book, A., Visser, B. A., Blais, J., Hosker-Field, A., Methot-Jones, T., Gauthier, N. Y., Volk, A., Holden, R. R. i D'Agata, M. T. (2016). Unpacking more “evil”: What is at the core of the dark tetrad? *Personality and Individual Differences*, 90, 269–272. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.11.009>
- Buffardi, L. E. i Campbell, W. K. (2008). Narcissism and social networking web sites. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(10), 1303–1314. <https://doi.org/10.1177/0146167208320061>
- Burtăverde, V. i Ene, C. (2021). The influence of environmental and social characteristics on women's mate preferences. *Personality and Individual Differences*, 175, 110736. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.110736>
- Buss, D. M. (1994). The strategies of human mating. *American Scientist*, 82(3), 238-249.
- Buss, D. M. (2006). The Evolution of Love. U R. J. Sternberg i K. Weis (Ur.), *The New Psychology of Love* (str. 65–86). Yale University Press.
- Buss, D. M. i Schmitt, D. P. (1993). Sexual Strategies Theory: An evolutionary perspective on human mating. *Psychological Review*, 100(2), 204–232. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.100.2.204>
- Buss, D. M. i Schmitt, D. P. (2011). Evolutionary psychology and feminism. *Sex Roles: A Journal of Research*, 64(9-10), 768–787. <https://doi.org/10.1007/s11199-011-9987-3>
- Buss, D. M. i Schmitt, D. P. (2019). Mate preferences and their behavioral manifestations. *Annual Review of Psychology*, 70, 77-110. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010418-103408>

- Campbell, W. K., Foster, C. A. i Finkel, E. J. (2002). Does self-love lead to love for others? A story of narcissistic game playing. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(2), 340–354. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.83.2.340>
- Campbell, W. K., Hoffman, B. J., Campbell, S. M. i Marchisio, G. (2011). Narcissism in organizational contexts. *Human Resource Management Review*, 21(4), 268–284. <https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2010.10.007>
- Chiorri, C., Garofalo, C. i Velotti, P. (2019). Does the dark triad manifest similarly in men and women? Measurement invariance of the dirty dozen across sex. *Current Psychology*, 38, 659-675. <https://doi.org/10.1007/s12144-017-9641-5>
- Christie, R. C. i Geis, F. L. (1970). *Studies in Machiavellianism*. Academic press.
- Clark, R. D. i Hatfield, E. (1989). Gender differences in receptivity to sexual offers. *Journal of Psychology & Human Sexuality*, 2(1), 39–55. https://doi.org/10.1300/J056v02n01_04
- Coyne, S. M. i Thomas, T. J. (2008). Psychopathy, aggression, and cheating behavior: A test of the Cheater-Hawk hypothesis. *Personality and Individual Differences*, 44(5), 1105–1115. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2007.11.002>
- Cross, C. P. (2010). Sex differences in same-sex direct aggression and sociosexuality: The role of risky impulsivity. *Evolutionary Psychology*, 8(4), 779–792. <https://doi.org/10.1177/147470491000800418>
- Dahling, J. J., Whitaker, B. G. i Levy, P. E. (2009). The development and validation of a new Machiavellianism Scale. *Journal of Management*, 35(2), 219–257. <https://doi.org/10.1177/0149206308318618>
- Davis, A. C., Visser, B. A., Volk, A. A., Vaillancourt, T. i Arnocky, S. (2019). The relations between life history strategy and dark personality traits among young adults. *Evolutionary Psychological Science*, 5(2), 166–177. <https://doi.org/10.1007/s40806-018-0175-3>
- Ellis, B. J., Figueredo, A. J., Brumbach, B. H. i Schlomer, G. L. (2009). Fundamental dimensions of environmental risk: The impact of harsh versus unpredictable environments on the evolution and development of life history strategies. *Human Nature*, 20(2), 204–268. <https://doi.org/10.1007/s12110-009-9063-7>
- Field, A.P. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS Statistics (4th Edition)*. Sage publications.
- Figueredo, A. J., Sefcek, J. A., Vasquez, G., Brumbach, B. H., King, J. E. i Jacobs, W. J. (2005). Evolutionary Personality Psychology. U D. M. Buss (Ur.), *The Handbook of Evolutionary Psychology* (str. 851–877). John Wiley & Sons, Inc..

- Figueredo, A. J., Vásquez, G., Brumbach, B. H., Schneider, S. M. R., Sefcek, J. A., Tal, I. R., Hill, D., Wenner, C. J. i Jacobs, W. J. (2006). Consilience and Life History Theory: From genes to brain to reproductive strategy. *Developmental Review*, 26(2), 243–275. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2006.02.002>
- Furnham, A., Richards, S. C. i Paulhus, D. L. (2013). The dark triad of personality: A 10 year review. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(3), 199–216. <https://doi.org/10.1111/spc3.12018>
- Gangestad, S. W. i Simpson, J. A. (1990). Toward an evolutionary history of female sociosexual variation. *Journal of Personality*, 58(1), 69–96. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1990.tb00908.x>
- Garcia, D. (2020). Dark cube. U *Encyclopedia of Personality and Individual Differences* (str. 988-993). Springer International Publishing.
- Greiling, H. i Buss, D. M. (2000). Women's sexual strategies: The hidden dimension of extra-pair mating. *Personality and Individual Differences*, 28(5), 929–963. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(99\)00151-8](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(99)00151-8)
- Haddad, B., Angman, M., Archer, T. i Garcia, D. (2016). Dark triad, sociosexual orientation and religious affiliation: An association and moderation study. *Clinical and Experimental Psychology*, 2(2), 1-5. <http://dx.doi.org/10.4172/2471-2701.1000124>
- Hare, R. D. (1985). Comparison of procedures for the assessment of psychopathy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 53(1), 7–16. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.53.1.7>
- Hare, R. D. (1999). *Without conscience: The Disturbing World of the Psychopaths Among Us*. The Guilford Press.
- Hayes, A. F. (2018). *Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis: A Regression-Based Approach*. The Guilford Press.
- Hill, P. L. i Lapsley, D. K. (2011). Adaptive and maladaptive narcissism in adolescent development. U C. T. Barry, P. Kerig, K. Stellwagen i T. D. Barry (Ur.), *Implications of Narcissism and Machiavellianism for the Development of Prosocial and Antisocial Behavior in Youth* (str. 89-105). American Psychological Association. doi:10.1037/12352-005
- Holtzman, N. S. i Strube, M. J. (2011). The intertwined evolution of narcissism and short-term mating: An emerging hypothesis. U W. K. Campbell i J. D. Miller (Ur.), *The Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorder: Theoretical Approaches, Empirical Findings, and Treatments* (str. 210–220). John Wiley & Sons, Inc..

- Horsten, L. K., Hilbig, B. E., Thielmann, I., Zettler, I. i Moshagen, M. (2022). Fast, but not so furious. On the distinctiveness of a fast life history strategy and the common core of aversive traits. *Personality Science*, 3, 1-19. <http://dx.doi.org/10.23668/psycharchives.5335>
- Jonason, P. K. i Buss, D. M. (2012). Avoiding entangling commitments: Tactics for implementing a short-term mating strategy. *Personality and Individual Differences*, 52(5), 606–610. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.12.015>
- Jonason, P. K. i Krause, L. (2013). The emotional deficits associated with the Dark Triad traits: Cognitive empathy, affective empathy, and alexithymia. *Personality and Individual Differences*, 55(5), 532–537. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.04.027>
- Jonason, P. K. i Tost, J. (2010). I just cannot control myself: The dark triad and self-control. *Personality and Individual Differences*, 49(6), 611–615. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.05.031>
- Jonason, P. K. i Schmitt, D. P. (2012). What have you done for me lately? Friendship-selection in the shadow of the Dark Triad traits. *Evolutionary Psychology*, 10(3), 147470491201000303. <https://doi.org/10.1177/147470491201000303>
- Jonason, P. K., Koenig, B. L. i Tost, J. (2010). Living a fast life: The Dark Triad and life history theory. *Human Nature*, 21(4), 428–442. <https://doi.org/10.1007/s12110-010-9102-4>
- Jonason, P. K., Li, N. P., Webster, G. D. i Schmitt, D. P. (2009). The dark triad: Facilitating a short-term mating strategy in men. *European Journal of Personality*, 23(1), 5–18. <https://doi.org/10.1002/per.698>
- Jonason, P. K., Luevano, V. X. i Adams, H. M. (2012). How the Dark Triad traits predict relationship choices. *Personality and Individual Differences*, 53(3), 180–184. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.03.007>
- Jonason, P. K., Lyons, M., Baughman, H. M. i Vernon, P. A. (2014). What a tangled web we weave: The Dark Triad traits and deception. *Personality and Individual Differences*, 70, 117–119. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.06.038>
- Jones, D. N. i Mueller, S. M. (2021). Is Machiavellianism dead or dormant? The perils of researching a secretive construct. *Journal of Business Ethics*, 1-15. <https://doi.org/10.1007/s10551-020-04708-w>
- Jones, D. N. i Paulhus, D. L. (2009). Machiavellianism. U M. R. Leary i R. H. Hoyle (Ur.), *Handbook of Individual Differences in Social Behavior* (str. 93–108). The Guilford Press.

- Jones, D. N. i Paulhus, D. L. (2014). Introducing the Short Dark Triad (SD3): A brief measure of dark personality traits. *Assessment*, 21(1), 28–41. <https://doi.org/10.1177/1073191113514105>
- Kardum, I., Gračanin, A. i Hudek-Knezevic, J. (2008). Dimenzije ličnosti i religioznost kao prediktori socioseksualnosti kod žena i muškaraca. *Društvena istraživanja*, 17, 505-528.
- Kinsey, A. C., Pomeroy, W. B. i Martin, C. E. (1948). *Sexual Behavior in the Human Male*. Saunders.
- Kline, R.B. (2010). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. Guilford Press.
- Koladich, S. J. i Atkinson, B. E. (2016). The dark triad and relationship preferences: A replication and extension. *Personality and Individual Differences*, 94, 253–255. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.01.023>
- Lippa, R. A. (2009). Sex differences in sex drive, sociosexuality, and height across 53 nations: Testing evolutionary and social structural theories. *Archives of Sexual Behavior*, 38, 631-651. <https://doi.org/10.1007/s10508-007-9242-8>
- Mattingly, B. A., Clark, E. M., Weidler, D. J., Bullock, M., Hackathorn, J. i Blankmeyer, K. (2011). Sociosexual orientation, commitment, and infidelity: A mediation analysis. *The Journal of Social Psychology*, 151(3), 222–226. <https://doi.org/10.1080/00224540903536162>
- McDonald, M. M., Donnellan, M. B. i Navarrete, C. D. (2012). A life history approach to understanding the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 52(5), 601-605. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/j.paid.2011.12.003>
- Mealey, L. (1995). The sociobiology of sociopathy: An integrated evolutionary model. *Behavioral and Brain Sciences*, 18(3), 523–599. <https://doi.org/10.1017/S0140525X00039595>
- Međedović, J. (2019). Harsh environment facilitates psychopathy's involvement in mating-parenting trade-off. *Personality and Individual Differences*, 139, 235–240. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.11.034>
- Mikelin-Opara, A. (2020). *Odnos osjetljivosti na gađenje i socioseksualne orijentacije*. Diplomski rad, Sveučilište u Zadru.
- Mitov, T., Gojković, V. i Dostanić, J. (2016). Povezanost mračne trijade sa agresivnošću i sklonošću ka traženju uzbuđenja, Zbornik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja, 15 (1), 7-16.
- Moore, K. E., Ross, S. R. i Brosius, E. C. (2020). The role of gender in the relations among Dark Triad and psychopathy, sociosexuality, and moral judgments. *Personality and*

109577. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.109577>

- Nathanson, C., Paulhus, D. L. i Williams, K. M. (2006). Predictors of a behavioral measure of scholastic cheating: Personality and competence but not demographics. *Contemporary Educational Psychology*, 31(1), 97–122. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2005.03.001>
- Neumann, C. S. i Hare, R. D. (2008). Psychopathic traits in a large community sample: Links to violence, alcohol use, and intelligence. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 76(5), 893–899. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.76.5.893>
- Neumann, C. S., Johansson, P. T. i Hare, R. D. (2013). The Psychopathy Checklist-Revised (PCL-R), low anxiety, and fearlessness: A structural equation modeling analysis. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 4(2), 129–137. <https://doi.org/10.1037/a0027886>
- O'Boyle, E. H., Jr., Forsyth, D. R., Banks, G. C. i McDaniel, M. A. (2012). A meta-analysis of the Dark Triad and work behavior: A social exchange perspective. *Journal of Applied Psychology*, 97(3), 557–579. <https://doi.org/10.1037/a0025679>
- Pailing, A., Boon, J. i Egan, V. (2014). Personality, the Dark Triad and violence. *Personality and Individual Differences*, 67, 81–86. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.11.018>
- Patch, E. A. i Figueredo, A. J. (2017). Childhood stress, life history, psychopathy, and sociosexuality. *Personality and Individual Differences*, 115, 108–113. <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2016.04.023>
- Paulhus, D. L. (2014). Toward a taxonomy of dark personalities. *Current Directions in Psychological Science*, 23(6), 421–426. <https://doi.org/10.1177/0963721414547737>
- Paulhus, D. L. i Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556–563. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00505-6](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00505-6)
- Pavlović, T., Benaković, T., Prpa, M. i Wertag, A. (2017). Povezanost glazbenih preferencija s osobnim vrijednostima te crtama ličnosti. *Društvena istraživanja*, 26 (3), 405-427. <https://doi.org/10.5559/di.26.3.05>
- Penke, L. i Asendorpf, J. B. (2008). Beyond global sociosexual orientations: A more differentiated look at sociosexuality and its effects on courtship and romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95, 1113-1135. <https://doi.org/10.1037/t05284-000>

- Petrides, K. V., Vernon, P. A., Schermer, J. A. i Veselka, L. (2011). Trait emotional intelligence and the dark triad traits of personality. *Twin Research and Human Genetics*, 14(1), 35–41. <https://doi.org/10.1375/twin.14.1.35>
- Pilch, I. i Smolorz, K. (2019). The Dark Triad and the quality of sexual life. *Personality and Individual Differences*, 149, 78–82. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.05.041>
- Rahafar, A., Randler, C., Castellana, I. i Kausch, I. (2017). How does chronotype mediate gender effect on Dark Triad?. *Personality and Individual Differences*, 108, 35-39. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.12.002>
- Raskin, R. N. i Hall, C. S. (1979). A narcissistic personality inventory. *Psychological Reports*, 45(2), 590. <https://doi.org/10.2466/pr0.1979.45.2.590>
- Rauthmann, J. F. (2012). The Dark Triad and interpersonal perception: Similarities and differences in the social consequences of narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Social Psychological and Personality Science*, 3(4), 487–496. <https://doi.org/10.1177/1948550611427608>
- Rauthmann, J. F. i Kolar, G. P. (2013). Positioning the Dark Triad in the interpersonal circumplex: The friendly-dominant narcissist, hostile-submissive Machiavellian, and hostile-dominant psychopath? *Personality and Individual Differences*, 54(5), 622–627. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.11.021>
- Rauthmann, J. F. i Will, T. (2011). Proposing a multidimensional Machiavellianism conceptualization. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 39(3), 391–404. <https://doi.org/10.2224/sbp.2011.39.3.391>
- Ray, J. J. i Ray, J. A. (1982). Some apparent advantages of subclinical psychopathy. *The Journal of Social Psychology*, 117(1), 135–142. <https://doi.org/10.1080/00224545.1982.9713415>
- Reise, S. P. i Wright, T. M. (1996). Personality traits, Cluster B personality disorders, and sociosexuality. *Journal of Research in Personality*, 30(1), 128–136. <https://doi.org/10.1006/jrpe.1996.0009>
- Rushton, J. P. (1985). Differential K Theory: The sociobiology of individual and group differences. *Personality and Individual Differences*, 6(4), 441–452. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(85\)90137-0](https://doi.org/10.1016/0191-8869(85)90137-0)
- Schmitt, D. P. (2005). Sociosexuality from Argentina to Zimbabwe: A 48-nation study of sex, culture, and strategies of human mating. *Behavioral and Brain Sciences*, 28(2), 247–311. <https://doi.org/10.1017/S0140525X05000051>

- Schmitt, D. P. i Buss, D. M. (2000). Sexual dimensions of person description: Beyond or subsumed by the Big Five? *Journal of Research in Personality*, 34(2), 141–177. <https://doi.org/10.1006/jrpe.1999.2267>
- Schmitt, D. P., Long, A. E., McPhearson, A., O'Brien, K., Remmert, B. i Shah, S. H. (2017). Personality and gender differences in global perspective. *International Journal of Psychology*, 52, 45-56. <https://doi.org/10.1002/ijop.12265>
- Seal, D. W., Agostinelli, G. i Hannett, C. A. (1994). Extradyadic romantic involvement: Moderating effects of sociosexuality and gender. *Sex Roles: A Journal of Research*, 31(1-2), 1–22. <https://doi.org/10.1007/BF01560274>
- Simpson, J. A. i Gangestad, S. W. (1991). Personality and sexuality: Empirical relations and an integrative theoretical model. U K. McKinney i S. Sprecher (Ur.), *Sexuality in Close Relationships* (str. 71–92). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Snyder, M., Simpson, J. A. i Gangestad, S. (1986). Personality and sexual relations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(1), 181–190. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.1.181>
- Sredić, D. (2022). Polne razlike socioseksualne orijentacije u kontekstu osobina ličnosti. *Časopis o društvenom i tehnološkom razvoju*, 4(2), 29-41.
- Stead, R., Fekken, G. C., Kay, A. i McDermott, K. (2012). Conceptualizing the dark triad of personality: Links to social symptomatology. *Personality and Individual Differences*, 53(8), 1023-1028. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.07.021>
- Taylor, S. E. i Armor, D. A. (1996). Positive illusions and coping with adversity. *Journal of Personality*, 64(4), 873–898. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1996.tb00947.x>
- Valentova, J. V., de Moraes, A. C. i Varella, M. A. C. (2020). Gender, sexual orientation and type of relationship influence individual differences in jealousy: A large Brazilian sample. *Personality and Individual Differences*, 157, Article 109805. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.109805>

Prilozi

Prilog 1

Rezultati hijerarhijskih regresijskih analiza za predviđanje preferencije različitih vrsta veza (N = 387)

Kriterij	Model	Prediktori	R^2	ΔR^2	β	F
Seks za jednu noć	I	Spol	.08*	.08*	-.28*	31.72*
	II	Spol			-.19*	
		Makijavelizam	.13*	.05*	.06	7.61*
		Narcizam			.02	
		Psihopatija		.20*		
Povremeno viđanje	I	Spol	.02**	.02**	-.15**	9.32**
	II	Spol			-.06	
		Makijavelizam	.08**	.06**	.07	8.81**
		Narcizam			.09	
		Psihopatija		.17*		
Prijatelji s povlasticama	I	Spol	.03**	.03**	-.16**	9.80**
	II	Spol			-.08	
		Makijavelizam	.07**	.04**	.15*	6.78**
		Narcizam			.02	
		Psihopatija		.09		
Ozbiljna romantična veza	I	Spol	.06**	.06**	.24**	22.84**
	II	Spol			.13*	
		Makijavelizam	.13**	.08**	-.12*	14.70**
		Narcizam			-.05	
		Psihopatija		-.18**		

Napomena: R^2 - koeficijent determinacije; ΔR^2 - promjena koeficijenta determinacije; β – standardizirana beta; F - F omjer; * $p < .05$, ** $p < .01$

Prilog 2

Višestruke medijacijske analize za odnos spola, makijavelizma, psihopatije i preferencije različitih vrsta veza (N= 387)

Prediktori	Psihopatija (M)			Seks za jednu noć (Y)		
		β	SE		β	SE
Spol (X)	<i>a</i>	-.70***	.06	<i>c'</i>	-.39***	.09
Psihopatija (M)		-	-	<i>b</i>	.24***	.07
Konstanta	<i>iM</i>	2.26***	.05	<i>iY</i>	.22	.17
		$R^2 = .12$				$R^2 = .13$
		$F(1, 385) = 52.04$				$F(2, 384) = 27.38$
		$p < .001$				$p < .001$
Prediktori	Psihopatija (M)			Povremeno viđanje (Y)		
		β	SE		β	SE
Spol (X)	<i>a</i>	-.70***	.06	<i>c'</i>	-.15	.12
Psihopatija (M)		-	-	<i>b</i>	.24***	.09
Konstanta	<i>iM</i>	2.26***	.05	<i>iY</i>	.24	.23
		$R^2 = .12$				$R^2 = .07$
		$F(1, 385) = 52.04$				$F(2, 384) = 15.11$
		$p < .001$				$p < .001$

Prediktori	Makijavelizam (M)		Prijatelji s povlasticama (Y)			
	β	SE	β	SE		
Spol (X)	<i>a</i>	-.56***	.07	<i>c'</i>	-.21*	.14
Makijavelizam (M)		-	-	<i>b</i>	.20***	.10
Konstanta	<i>iM</i>	2.92***	.05	<i>iY</i>	.31	.30
		$R^2 = .08$		$R^2 = .06$		
		$F(1, 385) = 31.68$		$F(2, 384) = 12.18$		
		$p < .001$		$p < .001$		

Prediktori	Makijavelizam (M ₁)		Psihopatija (M ₂)		Ozbiljna romantična veza (Y)				
	β	SE	β	SE	β	SE			
Spol (X)	<i>a₁</i>	-.56***	.07	<i>a₂</i>	-.70***	.06	<i>c'</i>	.26*	.27
Makijavelizam (M ₁)		-	-		-	-	<i>b₁</i>	-.14*	.21
Psihopatija (M ₂)		-	-		-	-	<i>b₂</i>	-.20*	.24
Konstanta	<i>iM₁</i>	2.92***	.05	<i>iM₂</i>	2.26***	.05	<i>iY</i>	9.81***	.62
		$R^2 = .08$		$R^2 = .12$		$R^2 = .13$			
		$F(1, 385) = 31.68$		$F(1, 385) = 52.04$		$F(3, 383) = 19.28$			
		$p < .001$		$p < .001$		$p < .001$			

Napomena: β – standardizirani regresijski koeficijenti, * $p < .05$, *** $p < .001$, X = prediktor, M₁ = prvi medijator, M₂ = drugi medijator, Y = kriterij, Spol - Muškarci = 0, Žene = 1

Prilog 3

Nestandardizirani indirektni učinci psihopatije i makijavelizma na odnos između spola i preferencije različitih vrsta veza (N = 387)

Prediktor (X)	Medijator (M)	Kriterij (Y)	Indirektni efekt <i>B</i>	Interval pouzdanosti 95 %		Efekt
				Donja granica	Gornja granica	
Spol	Psihopatija	Seks za jednu noć	-.14	-.222	-.075	Djelomičan
Spol	Psihopatija	Povremeno viđanje	-.19	-.299	-.100	Potpun
Spol	Makijavelizam	Prijatelji s povlasticama	-.14	-.237	-.059	Djelomičan
Spol	Makijavelizam i Psihopatija	Ozbiljna romantična veza	-.56	.339	.800	Djelomičan

Napomena: Spol - Muškarci = 0, Žene = 1